

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Lpo 94 och Lgr 11 –
Hur skiljer sig kursplanerna i ämnet Idrott och hälsa?

Jenny Josefsson & Kajsa Kronlid

Inriktning/specialisering: LAU395

Handledare: Monica Petersson

Examinator: Anders Raustorp

Rapportnummer: HT12-2940-08

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Lpo 94 och Lgr 11 - en jämförelse från formulering till realisering

Författare: Jenny Josefsson och Kajsa Kronlid

Termin och år: HT 12

Kursansvarig institution: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

Handledare: Monica Peterson

Examinator: Anders Raustorp

Rapportnummer: HT12-2940-08

Nyckelord: Kursplaner, Lgr 11, Lpo 94, Idrott och hälsa, intervjuer, jämförelser

Syftet var att studera kursplanerna i ämnet Idrott och hälsa samt göra en jämförelse mellan Lgr 11 och Lpo 94. Det genomfördes även en undersökning för att se vad verksamma lärare i idrott och hälsa har fått för konsekvenser efter att Lgr 11 infördes. I studien studeras vad de verksamma lärarna ser för för- och nackdelar med Lgr 11. Frågorna som ställde var; ”Vad skiljer Lgr11 från Lpo94?” ”Hur ser verksamma lärare i idrott och hälsa på Lgr 11 i jämförelse med Lpo 94 ?” Studien har genomförts med hjälp av en textanalys av kursplanerna i skolämnet Idrott och hälsa utifrån Lgr 11 och Lpo 94 samt intervjuer. Intervjuerna har genomförts hos sex verksamma lärare i Idrott och hälsa på olika grundskolor i västra Sverige. Materialet har sedan sammanställts var för sig och därefter har de diskuterats. Resultatet från studien visar på att ämnet idrott och hälsa har blivit mer teoretiskt, de verksamma lärarna anser att ämnet är brett och tufft för eleverna att nå de betyg de strävar efter. Att lyfta detta problemområde har varit en viktig fråga då lärarutbildningen till störst del har behandlat Lpo 94 och undervisningen nu mera sker efter Lgr 11. Detta är viktigt då man inte vill falla tillbaka på gamla kunskaper som speglar Lpo 94.

Förord

Vi som skriver denna uppsats heter Jenny Josefsson och Kajsa Kronlid. Vår bakgrund är att vi båda studerar till lärare med inriktning mot grundskolans senare åldrar och gymnasiet. Vi är båda inne på vår sista termin på lärarprogrammet och när vi är färdiga med våra studier kommer vi att undervisa i Hem- och konsumentkunskap samt Idrott och hälsa. Det har under vår utbildnings gång skett ett skifte av kursplaner och då vi har till mesta del läst med den gamla kursplanen i såg vi ett behov att ta reda på hur kursplanerna Lpo 94 och Lgr 11 skiljer sig åt. Vi anser att det är viktigt för vår profession att veta hur det har varit och vart man är på väg med undervisningen för att man inte ska falla tillbaka på de föregångna. För att undersöka huruvida Lgr 11 och Lpo 94 i Idrott och hälsa ämnet skiljer sig åt har vi gjort en textanalys av de båda kursplanerna. Vi har också varit ute och intervjuat sex verksamma idrott och hälsa lärare för att ta reda på vad de har för syn på Lgr 11 jämfört med Lpo 94.

Vi vill också passa på att tacka vår handledare Monica Petersson för de idéer och den feedback hon givit oss under arbetets gång. Vi vill även tacka de sex Idrott och hälsa lärarna som lät sig intervjuas, utan er hade inte arbetet kunnat genomföras. Tack!

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Inledning.....	5
Syfte och problemformulering	6
Problemfrågeställningar:	6
Teoretisk anknytning	7
Historik.....	7
1600- talet till 1800- talet	8
1900- talet och framåt.....	9
Den svenska läroplansforskningen	10
Formulering av läroplanen	10
Transformering av läroplanen	12
Realisering av läroplanen	13
Idrott.....	14
Idrotten under 1900- talet	14
Hälsa.....	15
Idrottsämnet i skolan, en historisk tillbakablick.....	17
Internationellt	17
Den svenska skolan	17
Läroplanens utveckling	18
Lärarnas betydelse i undervisningen	21
Design, metoder och tillvägagångssätt	22
Design.....	22
Metod	22
Tillvägagångssätt.....	23
Etiska principer.....	24
Generalitet	24
Reliabilitet	25
Validitet.....	25
Resultatredovisning	26
Analysresultat av Lpo 94 och Lgr 11	26
Det som återkommer i Lgr 11 från Lpo 94.....	26
Det som inte finns kvar i Lgr 11 från Lpo 94.....	27
Det som är nytt i Lgr 11 från Lpo 94.....	28
Intervjuerna.	28
Bredare ämne och mer teori.	28

Skillnaderna kommer minska och mer dans.....	29
Bra med hälsoperspektiv, men fortfarande tolkningsbar.....	29
Mindre ”förlåtande” samt mer ord och begrepp.....	30
Sim problem och svårt att hinna med kunskapskraven.	31
Skärpta betygskrav.	31
Slutdiskussion.....	32
Kunskapskraven	34
Det positiva med Lpo 94 jämfört med Lgr 11	35
De positiva med Lgr 11 jämfört med Lpo 94	36
Vad har ändrats i praktiken?.....	37
Vidare forskning.....	38
Referenser.....	39
Bilaga 1	43
Kursplan - Idrott och hälsa	43
Bilaga 2	46
Kursplan - Idrott och hälsa	46
Ämnets syfte.....	46
Bilaga 3	48
Begreppslista	48
Bilaga 4	50
Intervjufrågor.....	50

Inledning

Inför höstterminen 2011 genomfördes ett läroplansskifte, från Lpo94 till Lgr11. Med en ny läroplan innebär det också att innehållet med dess fokus har förändrats. (Skolverket, 2003, s. 49)

Den nuvarande kursplanen i skolämnet Idrott och hälsa tar upp flera olika delar i kursplanen från Lpo 94, två delar som hade lite mer fokus. Det första var idrott där eleven skulle få beröra och skaffa kunskap om olika idrottsgrenar samt hälsa vilket innebar att eleven utvecklade kunskap om hur man bör äta rätt samt motionera. Genom att använda sig av hälsa som den teoretiska delen och idrott som den praktiska skapades en helhet där de båda delarna skulle väcka och skapa ett intresse hos eleven för idrotten. (Skolverket, 2003, s. 64) Det talades även mycket om att Lpo 94 var otydlig, tolkningsbar samt diffus. När det kom till att tolka stoff till undervisningen för att uppnå mål att sträva mot samt mål att uppnå var detta svårt. Därför skapades lokala arbetsplaner för att kunna tydliggöra målen för eleverna samt hur de skulle uppnås. (Annerstedt, 2007, s 98- 99)

I juli 2011 ersattes Lpo 94 med Lgr 11 (Sundblad, 2012, s. 158) som tidigare nämndes. Denna kursplan har mer fokus på vilka moment som skall ingå under områden som har benämnts med olika rubriker. Detta bidrar till en tydligare struktur på innehåll för de olika åldrarna i år 1- 3, 4- 6 samt 7- 9. Lgr11 visar även genom fyra punkter på vad eleverna ska få möjlighet att utveckla genom undervisning i Idrott och hälsa. De fyra delarna är :

- ”Röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang
- Planera, praktiskt genomföra och värdera idrott och andra fysiska aktiviteter utifrån olika synsätt på hälsa och livsstil
- Genomföra och anpassa utestitelser och friluftsliv efter olika förhållanden och miljöer samt
- Förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten” (Skolinspektionen, 2011, s 2).

Med anledning av läroplansskiftet och snart nyexaminerad lärarstudent som har behandlat både Lpo 94 till störst del men även Lgr 11 under utbildningsperioden samt vår kommande tid i arbetslivet som lärare i Idrott och hälsa uppstod frågetecken. Hur skiljer sig Lgr 11 mot Lpo 94? Detta är frågor som förhoppningsvis följande studie kan ge svar på.

Den största delen av vår studietid har befunnit sig under Lpo 94 och dess kursplaner. Därför anser vi att det finns en stor vikt av att som blivande lärare i Idrott och hälsa känner till den aktuella kursplanen. Efter denna studie är förhoppningarna att Lgr 11 med dess utformning samt förändringar från Lpo 94 förtydligats. Tanken med studien var att skapa en bättre förståelse för Lgr 11 samt belysa de förändringar som genomfört i kursplanen Idrott och hälsa.

I bilaga 3 på s. 47 kan ni hitta en begreppslista där vissa begrepp står förklarade.

Syfte och problemformulering

I samband med att EU år 2000 undertecknade Lissabonstrategin skulle det satsas på utbildning och lärare (Nordin, 2012, s. 191). Lgr 11 skulle bidra till en mer likvärdig undervisning i hela landet i jämförelse med vad Lpo 94 gjorde (SOU 2007:28, s. 69). Sundblad (2012) använde sig av rubriken ”nu klarnar ansvaret för skolan och vi får den läroplan och de kursplaner vi hade behövt 1994” (Sundblad, 2012, s. 149). Sundblad menar att Sverige har tagit ett steg bakåt vad det gäller kunskaper och färdigheter och att det nu gäller att säkra kunskapsbredden i dagens grundskola med en ny läroplan. (Sundblad, 2012, s. 193- 194) Med en ny läroplan kom även nya kursplaner för samtliga ämnen i grundskolan. Ett av våra ämnen är Idrott och hälsa.

Därför blev syftet är att belysa likheter och skillnader mellan Lpo 94 och Lgr 11 inom skolämnet idrott och hälsa samt undersöka vad lärare i verksamheten har för syn på kursplanerna.

Problemfrågeställningar:

Vad skiljer Lgr11 från Lpo94?

Hur ser verksamma lärare i idrott och hälsa på Lgr 11 i jämförelse med Lpo 94?

Teoretisk anknytning

Historik

Formulering av läroplaner infördes då undervisning började bedrivas i skolor. Innan hade skolundervisningen skett genom imitationsinläring vilket annars var ett vanligt förekommande i det dagliga livet. När undervisningen skulle bedrivas på ett särskilt ställe tillkom ett behov av att reglera verksamheten. Detta resulterade i att formulerade läroplaner uppstod. (Linde, 2000, s. 19)

Både Linde (2000) och Lundgren (2012) nämner filosoferna (Se bilaga 3) Platon (427- 347 f. Kr), Sokrates (470- 399 f. Kr) och Aristoteles (384- 322 f. Kr) som viktiga namn inom läroplansteorin.

Platon var en filosof som levde i Aten 300 f.Kr. Platon tillsammans med Sokrates ansåg att

[...] ” det är genom utbildning och tänkande vi kan nå kunskap om det abstrakta idéinnehållet – om tingens väsen” (Linde, 2000, s. 21).

Platon delade in medborgarna i olika klasser, alla hade samma mål nämligen sökandet efter sanningen och skapandet av karaktären, detta bidrog till att alla klasser skulle ha utbildning. Men beroende på vilken klass man tillhörde skulle man ha olika utbildning. Näringsidkarna som främst skulle arbeta inom jordbruket, skapa hantverk samt inom handel skulle få sin utbildning genom fysisk fostran med gymnastik och vapenträning, dans, musik, skrivande, läsning samt kunskap om kost och konkret tänkande.

Väktarnas uppgift som var att skydda samt hålla ordning fick utbildning som låg snäppet över näringsidkarna. Väktarna undervisades genom musik och militära övningar i form av gymnastik. Musiken gjorde människan mjuk medan gymnastiken gjorde människan hård, båda dessa egenskaper skulle känneteckna en väktare. Något som även kännetecknade detta stadie var att det konkreta skulle övergå till det abstrakta. (Linde, 2000, s.22- 23)

Till sist skulle filosoferna utbildas och deras utbildning var den högsta. Filosofernas utbildning skulle kunna jämföras med den vetenskapsteoretiska reflektionen då ingenting godtogs utan vetenskapliga grunder. Denna utbildning genomfördes vid akademier. (Linde, 2000, s. 23)

Aristoteles kom ursprungligen från Makedonien. Han kom till Aten som student och blev där Platons lärjunge. Efter Platons bortgång började Aristoteles ifrågasätta vissa av Platons teser. Till skillnad från Platon menade Aristoteles att det fanns en

[...] ”yttre materiell verklighet som är oberoende av människans medvetande om den” (Linde, 2000, s. 23).

Denna kallade Aristoteles materia och den beskrivs som hur någonting är nu. Denna materia kunde också utvecklas vidare och nå ett slutmål, detta kallade Aristoteles form. (Linde, 2000, s. 23- 24) Skillnaden mellan de båda filosoferna var att Platon ansåg att begrepp var idéer som ej var möjliga att förändra. Verkligheten var enligt Platon andlig och immateriell och kunskap uppstår genom rent tänkande vilket kallas rationalism. Aristoteles däremot ansåg att begrepp var baserat på abstraktioner utifrån något iakttaget och utifrån detta skapar människan erfarenhetsbaserad kunskap, empirism. Inom etik stod de båda filosoferna närmare varandra, de båda kunde komma överens om vad dygd innebär och hur ett dygdigt liv ska

levas. Enligt Aristoteles innebär dygd lycka. Detta uppnås genom att människan lever i sociala gemenskaper som regleras av staten. Staten ska se till allas bästa till exempel i form av utbildning, arbete och ansträngning, på så vis formas människor till dygdiga medborgare. (Linde, 2000, s. 24- 25) Aristoteles föreslog en bildningsgång som var uppdelad i tre delar med sjuårsintervaller. I det första intervallet, 0- 7 år, var det föräldrarna och familjen som skulle stå för uppfostran genom kroppsövningar i form av lek, sagor och berättelser samt grundläggande goda vanor. I det andra intervallen, 7- 14 år, var det skolan som stod för utbildningen där kropp och sinne skulle utvecklas. Detta i form av skrivande, läsning, gymnastik, musik och teckning. I det tredje intervallet, 14- 21 år, genomfördes utbildningen inom akademien. Det som skulle utvecklas var förnuftet och utbildningen vände sig till de fria männen som ansågs kunna utvecklas intellektuellt. Undervisning genomfördes i ämnen som matematik, logik, naturvetenskap, etik, stadskonst samt dialektik men även musik och gymnastik.

Aristoteles talar även om olika typer av kunskap. En av dessa namngavs *techne* vilket innebär en praktisk kunskap som hantverkare av olika slag behärskar. Den andra heter *fronesis* vilket innebär kunskap om etiska ställningstaganden. Den tredje *episteme* syftar till det vetenskapliga inom kunskap och den sista *noesis* bygger på *episteme* genom att det tillkommer reflektion över det vetenskapsteoretiska. (Linde, 2000, s. 25) Aristoteles läroplan var tänkt för alla, och med det menas de fria männen. Kvinnors utbildning var inget Aristoteles nämnde något om. (Linde, 2000, s. 25-26)

Läroplansfilosofin under 1500-talet präglades inte i samma ursträckning av filosofin som ”vetenskapernas vetenskap” (Linde, 2000, s. 26), utan även av den skolastiska filosofin som representerade den kristna tron. Aristoteles som representerade den vetenskapliga världsbilden och förnuftet stod för medeltidens läroplansfilosofi tillsammans med den skolastiska filosofin. (Linde, 2000, s. 26)

1600- talet till 1800- talet

Under renässansen på 1600- talet tog en mekaniskt präglad verklighetsuppfattning med ett naturvetenskapligt tänkande över den skolastiska filosofin. Istället för antika och religiösa lärosatser antogs empiri och observationer. Intresset riktades mot hur kunskapsteorier, verklighetsuppfattningar samt reflektion kunde utveckla kunskap. (Linde, 2000, s. 27) En av filosoferna som ansåg att kunskap utvecklades genom reflektion utifrån empirismen var John Locke (1632- 1704). De ämnen som Locke ansåg vara lämpad för att utveckla kunskap var bland annat praktiska ämnen som slöjd, ridning, fäktning och dans. Jean- Jacques Rousseau (1712- 1778) var en annan filosof under upplysningstiden och han ansåg att vi lär, anpassar oss och utvecklas efter naturens gång och att ingenting ska störa denna ordning.

Rousseau och hans filosofi är föregångare till både pedagogik, genom romanen *Emile*, samt barnpsykologi. Efterträdare till Rousseau och hans filosofi är både Johann Heinrich Pestalozzi (1746- 1827) samt Jean Piaget (1896-1980) som delade in barnets utveckling i olika stadier. (Linde, 2000, s. 28) Lev Semenovij Vygotskij (1896-1934) menade redan på den här tiden att kunskap uppstår genom handling. (Linde, 2000, s. 29)

Redan på 1700-talet, i samband med upplysningen uppkom intresset för läroplaner. Det som behandlades då var vad som ansågs vara angelägen kunskap samt hur organisationen kring detta skulle gå till. Inom läroplansteorin under 1800- talets början ansågs Johann Freidrich Herbart som en viktig person. Genom olika arbeten var det han som framställde läroplansteorins innehåll samt kopplingar mellan undervisning och lärande. Med hjälp av två lärjungar, Thuiskon Ziller (1817- 1882) och Wilhelm Rein (1847- 1929), utvecklades Herbarts filosofi. Ziller bidrog med utvecklingspsykologi medan Rein utvecklade Zillers verk inom den herbertianska pedagogiken. Herbart var även med vid inledningen av den Amerikanska läroplansforskningen som härstammar från filosofin. Herbart var delaktig genom att ha utvecklat en begreppsapparat vari begreppet intresse utgör en av läroplansteorin grunder. Det var utifrån denna begreppsapparat, och begreppet intresse, som Dewey 1895 tog avstamp från i sin första artikel om läroplansteorin. I sin andra artikel skrev Dewey om ett annat begrepp som inom läroplansteorin är mycket grundläggande, nämligen etik.

Det som stod till grund för läroplansteorin var den filosofiska forskningen. Denna i sin tur började kopplas till den psykologiska forskningen som sedan sattes i förbindelse med inlärnings- och utvecklingspsykologin. Detta blev grunden/starten för den herbertianska didaktiken, nämligen att psykologi är en av principerna vid undervisning.

Medan idén om att psykologin låg till grund för didaktiken och dess principer ifrågasattes samt utvecklades en ny psykologi. Denna nya inlärningspsykologi växte samman med pedagogiken då det visade sig att vilket i sin tur påverkade lärarutbildningarna i Amerika men även i Sverige. Psykologins utveckling tillsammans med pedagogiken bidrog till att det blev skärpta krav på att ha en anställd professor i pedagogik på universiteten. Genom empiriska studier hade pedagogiken blivit vetenskapligt bevisat. (Lundgren, 2012, s. 45- 47)

1900- talet och framåt

Under 1900- talet utvecklades ytterligare en inriktning inom läroplansteorin parallellt med den filosofiska och psykologiska forskningen. Denna, till skillnad från de andra två grundade sig på empirisk forskning. Det som la grunden till den empiriska forskningen var både klassrumsobservationer samt att läroplaners innehåll studerades. För att ta reda på med vilken kunskap som skulle bygga upp nya läroplaner framställdes metoder för detta. Dessa studier grundade sig enbart på tankar och idéer kring innehållet som då fanns, vilket skilde sig mycket från den tidigare läroplansteorin. (Lundgren, 2012, s. 48)

Under 1900- talet fanns det två filosofiska riktningar som har påverkat läroplanstilen, den kritiska teorin samt den amerikanska pragmatismen. Ingen av dessa har åstadkommit någon läroplansfilosofi utan har istället bidragit till läroplansteoretiska diskussioner. Tillsammans har de visat vikten av den demokratiska skolan samt av att diskutera och undersöka samhällsfrågor. Det som kännetecknar pragmatismen är medvetenhet om grundläggande värderingar, praktiska överväganden, sökande efter samförstånd samt en öppen kommunikation. I skolan skulle undervisningen ske genom reproduktion. Genom Dewey utvecklades progressivismen och därmed förändrades skolan till en framtidsinriktad verksamhet. Istället för reproducering skulle lärarna ge eleverna redskap för att söka kunskap. Undervisningens innehåll kom att styras av både läraren som fungerade som vägledare samt elevernas intressen. Progressivismen slog igenom i Sverige först 1946. Den kritiska teorin uppstod i Frankfurt runt 1920. Denna teori hade bland annat till uppgift att kritiskt granska olika samhällsinstitutioner och menade att beroende på vilken vetenskap man tillhör har man olika kunskapsintressen. (Linde, 2000, s. 30- 32)

Den svenska läroplansforskningen

I Sverige påbörjades den första läroplansforskningen 1956 (Lundgren, 1979, s.113). Redan 1957 framställdes kursplaner som skulle bli mycket betydelsefulla, främst inom gymnasieskolan och för den reform som då genomfördes (Lundgren, 2012, s. 48). När läroplansforskningen skulle utvecklas användes klassrumsobservationer som utgångspunkt. Dock var det först runt 1960 som dessa observationer slog igenom i Sverige i samband med att American Educational Research Association publicerade material över deras forskning utifrån klassrumsobservationer och dess effekter. Dessa publikationer blev sedan inspirationskälla till DPA- projektet vid Lärarhögskolan i Göteborg. DPA projektet var ett samarbete mellan Lärarhögskolan i Göteborg samt universitetet i Helsingfors där tv-inspelningar av lektioner bidrog till ett utvecklingsarbete till en Didaktisk processanalys (DPA). (Lundgren, 2012, s. 42)

Även Linde (2000) tar upp läroplansteorin samt hur den filosofiska forskningen samt pedagogikens historia lade grunden för de första läroplansteorierna. (Linde, 2000, s. 9) Precis som Lundgren (2012) menar även Linde (2000) att det var först från mitten av 1600-talet och framåt som läroplansteorierna blev empiriskt förankrade. När kursplaner har skapats har det skett utifrån ett samhällsvetenskapligt perspektiv innehållsmässigt, medan hur eleverna lär har studerats från ett beteendevetenskapligt samt psykologiskt perspektiv. Dessa två perspektiv har inte studerats ihop. I relation till varandra, studier av faktiskt innehåll samt undervisningsförlopp i kombination med klassrumsobservationer visade på att innehåll samt undervisningsförlopp berör varandra.

Formulering av läroplanen

Enligt Linde (2000) finns det olika faktorer som påverkar det faktiskt valda innehållet, en av dessa är samhället. Beroende på vart i landet man bor och hur samhället runt omkring ser ut socialt sett tolkades läroplanen olika. (Linde, 2000, s. 14) Även faktorer runt omkring, de så kallade ramfaktorerna, kan påverka innehållet i undervisningen. (Linde, 2000, s. 15) En tredje faktor som Linde (2000) nämner är läraren. Det Linde menar är att varje lärare är individuell och har därmed egna rutiner vad det gäller undervisningen. Det kan skilja sig på så vis att vissa planerar för längre perioder medan andra planerar för en kortare period. Linde nämner också att lärare har stoffrepertoarer samt förmedlingsrepertoarer. En lärares stoffrepertoar innebär den kunskap läraren har om något. Detta kan förmedlas till eleverna på olika sätt genom varierande förmedlingsrepertoarer. Vissa lärare har stor variation på stoffrepertoaren som förmedlas på samma eller liknande sätt i förmedlingsrepertoaren. Vilket sätt som passar bäst att förmedla beroende på vilken klass som undervisas och hur de lär bäst. Hur en lärare kan variera sin repertoar beror på lärarens kunskaper både vad det gäller olika sätt att lära ut samt kunskap om det som ska läras ut. Detta innebär att undervisningen kan varieras på många olika sätt. (Linde, 2000, s. 16- 17)

Vilket stoff som ingår i undervisningen utgörs av sex olika grunder. Ett gemensamt begrepp för dessa är läroplanskoder. Läroplanskoderna visar på urval, organisation samt förmedlingsform för undervisningen. Ingen av läroplanskoderna dominerar dagens skolor utan det förekommer snarare en blandning mellan de olika. Nedan följer en kort presentation av några läroplanskoder.

Klassisk läroplanskod innebär att människan ska förädlas mot ett idel, detta är något som inte kan känneteckna den svenska skolan då de klassiska språken inte varit obligatoriska. Klassisk läroplanskod har främst förekommit på kontinenten. *Realistisk läroplanskod* avser den vetenskapliga förståelsen. Denna läroplanskod kan relateras till Realgymnasierna eller skolans Naturvetenskapliga linje. *Moralisk läroplanskod* är något som förekommer i alla skolor då den syftar till att skapa lojala och moraliska medmänniskor. *Rationell läroplanskod* kan även kallas nyttokoden och ska förbereda inför kommande praktiska uppgifter i livet, denna kan kopplas till dagens yrkesinriktade linjer. *Aristokratisk läroplanskod* är inte ovanligt i Storbritanniens internatskolor. Det som kännetecknar denna läroplanskod är att de som går på dessa skolor gör det inte för att få mer kunskap utan istället för att visa sin exklusiva tillhörighet eller samhällsklass. *Demokratiska läroplanskoden* är precis som det låter. Den bygger på demokratisk undervisning genom att respektera elevernas synpunkter samt deras kommunikativa frihet. Det handlar om att lärare och elever gemensamt kommer fram till vad och hur undervisningen ska gå till. (Linde, 2000, s. 34- 36)

Utifrån dessa läroplanskoder kan man dock påstå att efter andra världskriget har det varit den rationella läroplanskoden som haft starkast framtoning. Den rationella läroplanskoden bygger vidare på Dewey och hans tänk genom att eleverna ska få söka kunskap samt att kunskapen inte är fastställd utan föränderlig. (Linde 2000, s. 37)

Det innehåll som väljs ut för förmedling i läroplaner är bara en liten del av en stor mängd kunskap. Oftast förekommer det mer information, som hur innehållet ska förmedlas, hur innehållet ska gå till kan ske utifrån två koder. Den första kallas *collection code* där lärarna ser sig själva som representanter för sitt ämne istället som lärare samt att de arbetar självständigt för att eleverna ska lära sig. Den andra är *integrative code* innebär att läraren ser sig som en lärare och att det finns ett helhetstänk med både ämnesövergripande, klassen samt de andra lärarna. (Linde, 2000, s. 39)

Frykman (1998) påstår att när ett innehåll väljs ut är det något som totaliserar eleverna istället för att se den som en enskild individ och hur lärostoffet lärs in. Frykman hävdar också att elever i dagens skola blir någon istället för någon. (Linde, 2000, s. 40)

Det innehåll som skolan lär ut bör vara kommande information, sådant eleverna har nytta av i framtiden, istället för att reproducera gammal kunskap. Samhället idag handlar mycket om vårt utvecklade informations- och kommunikationsteknik samt globaliseringen. Med tiden utvecklas samhället vilket även skolan bör göra, detta innebär att hur skolan kommer se ut i framtiden och vad den kommer ha för roll vet vi inte. (Linde, 2000, s. 41- 42)

Hur framtidens skola och läroplansdebatter kommer se ut skulle kunna vara enligt följande: Skolan lär ut för framtiden genom att utveckla elevernas etik och intellekt. Genom mångfald samt valfrihet, istället för att staten ska bestämma över hur utbildningen ska se ut ska detta göras av föräldrar. Det skulle även kunna ske genom den demokratiska läroplanskoden som har presenterats kort tidigare i texten. Med den demokratiska läroplanskoden menas att undervisningen genomsyras av demokrati mellan lärare och elever samt i skolans kultur och inte att eleverna undervisas om demokrati. Vilka eller vilken av dessa olika som läroplansteoretiska diskussioner kommer utgå från är inte lätt att veta, dock gissar Linde på

[...]”att den läroplansteoretiska diskussionen under kommande årtionde kommer att hämta näring ifrån perennialismen i en vetenskapligt- rationell läroplanskod, från nyliberalismen i restructuring movement- anda och från nypragmatismen och stadsmoralen i tappning av en demokratisk läroplanskod” (Linde, 2000, s. 46).

Transformering av läroplanen

Läroplaner tolkas hela tiden, det sker både tillägg och från drag. Läroplanen kan man använda på flera olika sätt. Bland annat genom att se den som en riktlinje med ett flertal andra faktorer runt om som också styr undervisningen alternativt att följa läroplanen till punkt och pricka och därmed se den som ett hinder. En läroplan kan se bra ut på papper men är i verkligheten mer komplex, det som står i läroplanen kan i vissa situationer bara vara sådant som går att genomföra i tänkta idealsituationer och därmed inte i verkligheten. En läroplan kan ses som något som ska backa upp den tänka verkligheten. Man skiljer på formell organisation och den informella organisationen. Den formella organisationen är den som formulerar läroplanerna och den informella organisationen menas med de som arbetar med läroplanerna utifrån ett annat perspektiv, nämligen i verkligheten. Istället för att se på läroplanen och sedan planera undervisningen planeras undervisningen som den går att genomföra i verkligheten för att sedan kunna koppla till läroplanen. (Linde, 2000, s 48- 49)

Forskning har även visat att den sociala sammansättningen i närsamhället påverkar och speglas i undervisningen. Beroende på vilken samhällsklass skolan anses tillhöra kan material från till exempel läroböcker plockas bort då det inte anses passa in, i detta fall har *läroböckerna en styrande inverkan*. Det kan också vara så att det är en *tradition som styr*, i dessa fall är det läraren som avgör vilka traditioner som ska förmedlas. Den som i allra högsta grad kan styra innehållet och hur det ska förmedlas är *läraren som individ*. Läraren kan, beroende på ämne, välja att tolka undervisningen på ett mer eller mindre personligt sätt. *Den potentiella repertoaren* är det som läraren kan undervisa om utifrån sina egna kunskaper. *Stoffrepertoaren* innebär det innehåll som läraren undervisar om medan *förmedlingsrepertoaren* är sättet och de metoder som det lärs ut på. Beroende på vilken klass som undervisas anpassas stoff eller förmedlingsrepertoaren. Hur en lärare hanterar stoff och förmedling av det kallas inom forskning *teacher thinking* och utgår från tre områden. Det första är hur läraren väljer att planera sin undervisning, det andra är hur läraren väljer att agera och vilka beslut som fattas utifrån hur eleverna yttrar sig samt vilka teorier som läraren använder sig av i undervisningen. *Undervisningsprocessen* och hur den styrs av de yttre förutsättningarna, såkallade *ramfaktorteorin*, påverkar också undervisningen genom vad som är möjligt beroende på rådande begränsningar, hur dessa påverkar undervisningen samt resultatet. Ramfaktorteorin har påverkat den politiska debatten då beslut om reformer som innehåll, elevsammansättningar, resurser med mera har planerats. (Linde, 2000, s. 49- 53)

Beroende på vilket ämne man som lärare undervisar i tas innehållet fram på olika sätt, det kan vara färdigt material alternativt material från läraren själv från till exempel utbildningar. Det kan också vara så att vissa ämnen har mer legitimitet än andra ämnen och där måste läraren jobba lite mer aktivt för att vinna elevernas intresse för ämnet. De som kan och är med och påverkar innehållet är flera. *Eleverna* är i det här fallet kan påverka innehållet i undervisningen genom att visa sitt intresse alternativt ointresse för innehållet vilket påverkar om läraren behöver utföra någon förändring innehållsmässigt. *Lärarna* har huvudrollen i transformeringen genom att planera lektionerna enligt de olika villkor samt ramfaktorer som finns. *Enskilda skolor* har olika skolkulturer som påverkar innehållet, vissa skolor använder sig av profilering. *Skolledarna* kan med sitt sätt att styra påverka transformeringsarenan. *Det civila samhället* bidrar genom läromedel samt olika intresseorganisationer. Något som påverkar i allra högsta grad är *staten* genom att arrangera utbildningar och kurser samt genomförandet av utvärderingar och inspektioner. Staten är även med och styr lärarutbildningen och på så vis påverkar i både formulerings- och transformeringsarenan. I samband med mer konkurrans skolor emellan kan även föräldrarnas synpunkter påverka tolkning av läroplanen. (Linde, 2000, s. 55- 57)

Vad som sker efter ett innehåll valts ut, är hur det ska transformeras, det vill säga vad som förmedlas till eleverna. Vad som avgör detta är en kombination av tolkning av läroplanen som lärarna gör samt hur eleverna tar till sig innehållet. Vilket innehåll som slutligen förmedlas varierar från lektion till lektion även om grunden är densamma. Förmedlingen av ett innehåll kan förklaras genom ett mänskligt handlande, en handlingsteori. Georg Henrik von Wright har tagit fram en handlingsteori där han menar att handlande

[...]”är konsekvenser av en grund än effekter av orsaker” (Linde, 2000, s. 61).

von Wright menar också att externa faktorer påverkar ett handlande, han menar även att det finns bestämmande faktorer som styr ett handlande vilket han kallar *determinanter*. Dessa determinanter är följande:

- ”*Wants* eller önskningar, vad den handlande *vill* uppnå med sitt handlande.
- *Duties*, vilka refererar till den handlandes uppfattning om sin *plikt* och sina rollförväntningar, vad hon förväntas göra och som i omvärldens ögon är legitimt att göra.
- *Abilities*, som är frågan om vad en handlande *kan* göra. Det är lätt att vilja handla på ett visst sätt men det är meningslöst att planera det om handlingen ligger utanför vad den handlande kan förmodas gå iland med.
- *Possibilities*, som handlar om yttre betingelser och begränsningar” (Linde, 2000, s. 61).

Det är inte bara lärarna som påverkas av determinanterna, utan även skolledningen kan också arbeta utefter dessa då de skapar till exempel verksamhetsplaner. Det som för skolledningen kan vara en *Wants* kan för läraren istället bli en *Possibilities* om det bidrar till att begränsa läraren i sitt arbete. (Linde, 2000, s. 58- 63)

Realisering av läroplanen

Realiseringen av läroplanen menas med aktiviteten och kommunikationen i samband med undervisningen. Vanligast är att läraren pratar 2/3 delar av tiden medan eleverna pratar resterande 1/3. Den kommunikation som sker avviker från en mot en kommunikation eller bara några få då, det är en hel klass som läraren kommunicerar med. Innebörden med denna typ av kommunikation kan antingen vara att hålla ordning i klassrummet eller att lära ut något. (Linde, 2000, s. 65- 66)

Fram till 1900- talet använde Sverige läroplaner där kommun, skola samt lärare skulle förhålla sig till de ramar som angavs. Först därefter fick lärarna mer friutrymme vilket bidrog till att ramarna kunde tänjas. Detta fordrade att lärarna hade rätt ämneskunskaper samt pedagogiska kunskaper för att lära ut rätt innehåll. Det som tidigare hette innehållsliga föreskrifter med detaljstyrning byttes ut mot kunskapsmål med ett mål- och resultatstyrningssystem samt decentralisering. Därmed fick skolledning och lärarna ett ökat förtroende från statens sida. (Linde, 2000, s. 70- 71; Nordin, 2012, s. 179) Det gavs även ut skrifter om hur läroplanen skulle tolkas för att uppnå en så likvärdig kunskap som möjligt, geografiskt sätt. (Linde, 2000, s. 70- 71)

I dagens samhälle ska läroplanerna realiseras genom att eleverna ska övas i att granska kritiskt, lösa problem självständigt, utveckla kreativitet samt söka relevant kunskap. Detta gör att det som läraren vill förmedla eller dess avsikt samt det som förmedlas enligt elevens uppfattningar, inte alltid är samma sak. Detta kan kopplas till fenomenografin vilket innebär att man studerar hur något har uppfattats av elever. Vad som är typiskt fenomenografi är att frågor ställs till elever för att få en uppfattning om hur de tänker om något. (Linde, 2000, s. 72- 73) Att realisera något kan också innebära att en lärare har väckt tankar om något innehåll som tidigare inte funnits hos eleven. (Linde, 2000, s. 75)

Idrott

Ända sedan den mytologiska idrottshistorien har det varit män som dominerat inom idrottandet. (Tolvhed, 2011, s. 48) Det skulle visas på tydliga skillnader mellan män och kvinnor genom deras kroppsbyggnad. Den manliga kroppen skulle vara muskulös, särskilt på överkroppen medan den kvinnliga kroppen skulle vara smidig och skulle därmed inte utsättas för överkropps- eller uthållighetsträning. (Grosz, 1994; Shilling, 1997; Jönsson, 2007) Idrotter som kvinnor kunde utföra var därför mycket begränsad för att de skulle behålla den smidiga kvinnliga kroppen med den rätta spänsten. (Tolvhed, 2011, s. 49) Fram till början av 1900 talet var den manliga idrotten i fokus.

Idrotten under 1900- talet

På 1920 började man både i Sverige och internationellt hålla kvinnliga idrottsevenemang. Man gjorde försök att bilda kvinnliga idrottsförbund och 1928 debuterade kvinnlig friidrott på OS i Amsterdam. Men år 1930 var ett bakslag för kvinnoidrotten. Den mest varaktiga idrotten var gymnastik och kvinnan ansågs som en frisksportare. (Lindroth, 2011, s. 197) Det ansågs också att det var rent av olämpligt för kvinnor att idrotta då ansträngning kunde störa deras kommande uppgift som var att föda barn. (Wernersson, 2010, s. 409)

1939 fanns de flesta idrottsföreningarna utanför städerna. Den stora spridningen kan man tacka folkskolorna för, den erbjöd idrott på skolgården. Vid samma tidpunkt blev idrotten en obligatorisk del i undervisningen, vilket ledde till att folkskolelärarna fick skapa ett intresse för gymnastik och idrott, ämnets namn var [...] "gymnastik med lek och idrott" (Lindroth, 1995, s. 231). (Lindroth, 1995, s. 230- 231) Detta kom även att bli startskottet för allmänna idrottsföreningar då ett flertal frivilliga skolidrottsföreningar bildades i samband med att idrott blev obligatoriskt i skolan. (Lindroth, 2011) Vid 1900 talets mitt uppskattades det att 25% av alla idrottsföreningar var skolidrottsföreningar. (Lindroth, 2011)

Under 1950 och 1960 talet var idrotten främst inriktad på män och då särskilt i idrottssammanhang. Detta hade sitt samband med att under den här tiden ansåg man att kvinnan skulle vara hemmafru och mannen skulle vara den som var ute i sociala sammanhang. (Hirdman, 2000) Detta bidrog till att vid olympierna som utspelade sig mellan 1948- 1972 var tillägnade de manliga deltagarna. De kvinnor som deltog ansågs varken som idrottare eller blev bekräftade för deras prestationer. Den uppgift kvinnorna hade var att visa upp en feminin och vacker kropp och på så sätt vara goda representanter för sitt land. (Mattsson & Pettersson, 2006) Under 1950- talet var det enbart gymnastik som kvinnorna var överlägset flest deltagare i annars var det männen som dominerade resten av alla idrotter. (Lindroth, 2011)

Det som anses varit den största inspirationskällan till dagens idrott härstammar från 1800-talet och den engelska tävlingsidrotten. Det är den engelska tävlingsidrotten som är föregångare till bland annat dagens fotboll. (Lindroth, 2011) Förutom att det numera har tillkommit regler från det då väldigt våldsamma spel är grundutförandet i princip detsamma som under medeltiden. (Lindroth, 1995, s. 114- 118) Avslutningsvis kan man säga att idrotten följt med i den övriga utvecklingen i världen från 1900- talet och framåt. En stor bidragande orsak till detta är de ekonomiska förutsättningarna som förändrats i en positiv riktning och skapat möjligheter för den kommersiella idrotten att utvecklas. Trots utvecklingen inom den kommersiella idrotten har 1900- talet varit starkt präglad av bollsporten. (Blom, 1995, s. 284) Därmed har 1900- talet kallats [...] "bollspelens förlovade tid" (Blom, 1995, s. 284). Numera är det inte bara tävlingsidrottare som motionerar, istället har hela världen utvecklats till en motionsindustri där det anses vara hälsosamt för både män och kvinnor att motionera. Motion bör utföras för att uppnå både hälsa och dagens skönhetsideal i form av muskulösa kroppar. Blom, 1995, s. 328- 329)

Hälsa

Det har redan konstaterats att det finns positiva samband mellan fysisk aktivitet och hälsa. (Kahn, Ramsey, Brownson, Heath, Howze, Powell, 2002) Trots detta utför folk fysisk aktivitet i allt lägre grad i kombination med ohälsosam kost vilket är två bidragande orsaker till att folkhälsan försämras. (Socialstyrelsen, 2005) I både Nya Zeeland och Canada har det genomförts studier för att ta reda på vad eleverna i skolan anser att hälsa är. Resultaten visade att hälsa anses även av eleverna i Canada bestå av sambanden matvanor och fysisk aktivitet. Skolan ansågs vara en plats där eleverna kunde få kunskap om både matvanor och fysisk aktivitet. (Burrows, 2010, s. 146, 150)

För att komma upp i hälsovinster sägs det att vuxna bör uppnå 30 till 60 minuters fysisk aktivitet varje dag. Intensiteten bör anpassas efter varje persons förutsättningar men bör ändå jämföras med en promenad i rask takt. (Läkemedelsverket, 2006) För barn rekommenderas daglig fysisk aktivitet, gärna i form av intervaller i kombination med vila. Den fysiska aktiviteten ska sammanlagt uppgå till 60 minuter. (Raustorp, 2004)

Skolan har ett viktigt uppdrag då undervisningen i ämnet Idrott och hälsa kan bidra till att förbättra den fysiska kapaciteten, bidra till att eleverna får en positiv upplevelse i samband med fysisk aktivitet men även utvecklar en positiv självbild. (Sollerhed, 2006)

För att uppnå hälsa skulle eleverna delta i gymnastiken i skolan. Detta skulle bland annat bidra till att kroppen blev mer motståndskraftig mot sjukdomar, fysisk aktivitet kan diskuteras som en friskfaktor. (Annerstedt, 2001, s. 78; Raustorp, 2004, s. 47) Vad som skulle kunna motsvara detta för människor som ej befinner sig i skolan, det vill säga vuxna alternativt ungdomar som passerat gymnasieålder skulle kunna ha samma definition som fysisk kultur.

”Detta utgör ett samlingsbegrepp för aktiviteter inom idrottens och fritidens fält som är fokuserade på kroppslig verksamhet i någon mening. Begreppet fysisk kultur kan användas som rubrik för att utforska och påvisa likheter mellan idrott och annan aktivitet. Eller för att förflytta fokus från idrottsarenan och röra sig mot ett jämförande perspektiv i vilket kroppslighet också är av central betydelse” (Tolvhed & Cardell, 2011, s. 11).

I skolan används fysisk kultur eller snarare fysisk aktivitet genom att eleverna uppmuntras genom att delta i den process som det innebär att utföra fysisk aktivitet. Fysisk aktivitet i skolans Idrott och hälsa bör fokusera på att eleven deltar aktivt i olika aktiviteter och i olika intensiteter. (Raustorp, 2004, s. 45)

Idrottsämnet i skolan, en historisk tillbakablick

Internationellt

Det var 1762 som Jean Jacques Rousseau med boken "Emile" som uppmärksammade en bristande uppfostran hos barnen, eller snarare pojkarna. Det som skulle lösa problemet var att pojkarna skulle få mer av lek i det fria och mindre stillasittande. Detta skulle bidra till mer harmoniska, friskare och starkare pojkar. Detta var starten till det praktiska ämnet fysisk fostran som sedan skulle utmynna i ett gymnastiksystem i skolorna runt om i Europa. (Annerstedt, 2001, s. 73- 74)

I Sverige och 1800- talets början var det Ling som ansvarade för gymnastiksystemet i form av gymnastikprogram. 1800- talet kom sedan att bli en vändning för fysisk fostran. Med bland annat jämlikhetskrav från den franska revolutionen skulle utbildning bli mer tillgänglig för fler. Detta bidrog till att de ridderliga övningar, som tidigare ingått i fysisk fostran, byttes ut till ett nytt gymnastiksystem med inspiration av den grekiska idrotten. Trots detta fanns det fortfarande gymnastikpedagoger som ansåg att fysisk fostran bör förenas med det militära. En av dessa var Jahn som använde sig av fysisk fostran i samband med kriget mot Napoleon. En av de som utvecklade gymnastikämnet innehåll i en annan riktning var tysken GutsMuths. Han använde sig av både redskap, antika idrotter samt nya gymnastikövningar. GutsMuths var även intresserad av den naturvetenskapliga forskningen vilket gjorde att de nya övningar han tog fram delade han in i olika kategorier beroende på vilket sätt och vart på kroppen de hade verkan.

1900- talet gymnastiksystem kom att dominera av Jahn och Ling. Då Jahn och hans gymnastik inte var riktad mot skolan och dess undervisning kom den istället att vända sig mot alla män. Det var deltagare i alla åldrar och olika samhällsklasser som tillsammans genomförde gymnastik. Däremot införde Jahn redskap som barr, ringar och räck i skolgymnastiken. Dessa var något som Ling inte använde sig av då han ansåg att de inte utgjorde någon nytta med redskap utan att de gjorde mer skada än nytta. Dock visade det sig att Ling inte ville erkänna att den svenska gymnastiken kunde lära sig från andra länders gymnastik. (Annerstedt, 2001, s. 73- 75)

Den svenska skolan

Det var under 1800- talets början som fysisk fostran fick fäste i Sverige, detta skedde i samband med att andra länder pekade på de fördelar fysisk fostran bidrog till. I Sverige infördes den fysiska fostran för att främja härdighet, styrka och manlighet. Detta infördes av en man kallad Johan Fischerström (1735- 1796) som var starkt präglad av Rousseau. Det började även undersökas vad fysisk fostran kunde ha för positiv påverkan på kroppen, det man kom fram till var att en vältränad och stark kropp innebar att man hade en sund själ. (Annerstedt, 2001, s. 75)

Vid samma tidpunkt infördes även undervisning i något som kallades sundhetslära, lärarna skulle även, när tillfälle gavs, genomföra gymnastiska övningar med eleverna för att stärka deras kroppar. År 1803 och 1805 utgavs två avhandlingar av Anders Otto Lindfors som jobbade med att utbilda lärare. Lindfors var mycket intresserad av gymnastik och det var detta avhandlingarna handlade om. Det han framförde i avhandlingarna var sammanställningar av antika övningar efter GutsMuths som han ansåg borde ingå vid fysisk fostran. Övningarna borde enligt Lindfors bestå av ridning, fäktning, simning, löpning, hopp, brottning men även skridskoåkning, bollspel och tyngdlyftning. Genom dessa övningar ansåg Lindfors att eleverna skulle uppnå god hälsa, kraft, styrka, vighet, snabbhet och bra kondition. Lindfors tillsammans med Ling var två frontfigurer för den obligatoriska gymnastiken i den svenska skolan som förmodas ha införts 1805. Ling var även med och grundade GCI (Gymnastiska Centralinstitutet). (Annerstedt, 2001, s. 76)

Förutom Lindfors och hans avhandlingar var även Carl von Linné med sina föreläsningar om sömn, motion och vilans betydelse på kroppen. Perioden vid 1800- talets början var starkt präglad av fysisk fostran och de positiva effekter de bidrog till. Något som bidrog till intresset för fysisk fostran var att männen skulle vara förberedda för krig och då kunna försvara sitt land, därav uppkomsten av värnplikten. Just den militäriska kopplingen tillsammans med fysisk fostran tros vara något som påskyndade att gymnastik kom att bli ett obligatoriskt ämne i skolan. (Annerstedt, 2001, s. 77- 78) Att gymnastik var positivt för hälsan hade det länge talats om, men det var först i mitten samt slutet av 1800- talet som var dess blomstrande period. Det var främst de positiva egenskaper som gymnastik medförde för att minska stillasittandet och själslig ansträngning. Det var både media och pedagoger som talade varmt om ämnet och dess betydelse. Utifrån undersökningar visade det sig att elevernas hälsa inte var bra, och detta skulle gymnastiken kunna påverka. Eleverna skulle bli mer motståndskraftiga mot sjukdomar och deras kroppar skulle stärkas genom gymnastik. (Annerstedt, 2001, s. 78)

Sammanfattningsvis kan man säga att det som bidrog till att gymnastiken blev obligatorisk i den svenska skolan var GCI som startade efter att Sverige förlorat kriget om Finland 1809, de svenska männen skulle därmed rustas för krig genom fysisk fostran. Värnplikten som infördes 1812 vilket även detta skolgymnastiken ansågs förbereda bra för. Tills sist även hälso-motivet, eleverna skulle gymnastisera för bättre hälsa samt motverka för mycket stillasittande. (Annerstedt, 2001, s. 78- 79)

Läroplanens utveckling

Redan 1571, i *skolstadgan*, nämndes det att barnen skulle röra på sig. Inte i form av gymnastik utan de skulle ges tillfälle för lek. Det dröjde redan till *skolordningen* 1611 som leken skulle övervakas, vid 1649 års *skolordning* var första gången då organiserade lekar nämndes samt att leken skulle övervakas om det fanns tid för lärare till detta. 1807 och dess *skolordning* skulle det finnas med gymnastik vid läroverken, dessa skulle vara övervakade och i samband med raster. Det var först 1820 och dess skolordning som gymnastik infördes vid läroverken som ett obligatoriskt ämne med tre veckotimmar. Då det inte fanns vare sig lärare eller lokaler till ämnet var det svårt att genomföra ämnet i verkligheten. (Annerstedt, 2001, s. 81)

Vid *läroverksstadgan* 1856 är gymnastik obligatoriskt, dock fanns det varken med i timplanen eller att eleverna ska ej betygsättas i ämnet. Då gymnastik ej nämns i timplanen är gymnastiklärarnas status dålig bland de övriga lärarna, detta kom att ändras först i *läroverksstadgan* 1859 då gymnastiklärarna ingick i kollegialet samt deras gemensamma beslut som rörde gymnastikämnet. Trots detta skulle varje stad se till att eleverna hade plats för [...] ”lekar och rörelse i fria luften” (Annerstedt, 2001, s. 82). Detta bidrog till att lekarna blivit väl introducerat i skolan medan gymnastik enbart stod för kroppsövningar. Kring 1860 började skolan delas in i olika ämnen (SOU 2007:28, s. 190) men det var först 1863, i ett *Kungl. cirkulär* som undervisning i gymnastik fastställdes. Även lektionens innehåll och lektionstiden angavs här. Ämnet skulle bedrivas mellan fyra till sex veckotimmar och innehållet skulle bestå av militäriska övningar som fäktning. (Annerstedt, 2001, s. 82) Vid nästa *cirkulär* 1866 delades undervisningen in i tre grupper. Den första gruppen var med vapen vilket kunde vara fäktning och vapenövningar. Den andra och tredje gruppen var med redskap och utan redskap. Dessa kunde innefatta redskapsgymnastik i gymnastiksal eller appareljymnastik utomhus, lekar, kapplöpning, brottning och bollekar. Nu skulle gymnastiken genomföras varje dag i 30 minuter och övningar som fäktning skulle tillkomma. Det var först nu runt 1860- 1870 talet och intresset för att kunna försvara sitt land som förändringarna för gymnastik genomfördes och lagstiftades. Det var också i samband med Lings skrifter om den pedagogiska gymnastiken som ämnet ansågs färdigutvecklat. (Annerstedt, 2001, s. 83)

Ämnet kom sedan att förändras då det 1870 minskade i antalet undervisningstimmar till två veckotimmar. Efter 1878 års *läroverksstadga* skulle eleverna betygsättas i ämnet trots att det inte var ett obligatoriskt och bindande ämne i timplanen. 1895 och detta års *läroverksstadga* var gymnastikens övningar påverkade av det militära och skulle utföras 30 minuter/ dag alternativt 60 minuter tre gånger i veckan. Året 1905 och dess *läroverksstadga* var första gången som lek och idrott för första gången nämns. (Annerstedt, 2001, s. 83) Det var även vid denna tid, under 1900- talet, som undervisningen för första gången började skilja på vad pojkar och flickor skulle utföra. Det kunde skilja sig på så sätt att flickor skulle ägna sig åt den estetiska idrotten medan pojkarna ägnade sig mer åt tävling och prestations aktiviteter. (Annerstedt, 2001, s. 88)

Det var först 1917 och genom ett riksdagsbeslut som de militäriska övningarna togs bort från gymnastiken. Istället fanns gymnastikmomentet kvar samt en liten del fäktning. (Annerstedt, 2001, s. 84- 85) År 1919 framtogs en undervisningsplan, detta kan ses som den första läroplanen och kan jämföras med dagens läroplan. De olika ämnena fördes då in i denna undervisningsplan (SOU 2007:28, s. 190). Några år senare 1921- 22 genomfördes en läroverksutredning. Det gavs förslag på att fäktning och den traditionella gymnastiken skulle få mindre plats i undervisningen och att det istället skulle vara mer av idrott, friluftsliv och lek. Ytterligare några år senare, 1928, bytte ämnet namn till Gymnastik med lek och idrott. Innehållsmässigt försvann fäktning medan 15- 20 obligatoriska idrottsdagar med friluftverksamhet infördes. I och med detta skulle eleverna få en förståelse för god hälsa, utveckla en allsidig kroppsutveckling, stärka både deras psykiska och fysiska motståndskraft samt vänja eleverna vid en god hållning. I samband med *läroverksstadgan* och kursplanerna 1928 var nu ämnet ett obligatoriskt inslag i läroverken. (Annerstedt, 2001, s. 84- 85)

Att eleverna skulle skapa ett intresse för ämnet gymnastik samt att hälsomål skulle uppnås var viktigt, men i 1955 års *undervisningsplan för folkskolan/enhetsskolan* angavs även att eleverna skulle få rekreation, skapa förståelse för hur kroppsövningar och friluftliv kan bidra till sundare liv, få tillfredsställa sitt naturliga rörelsebehov samt träna samarbetsförmåga. (Annerstedt, 2001, s. 88)

I och med Lgr 62 har det skett några förändringar. Bland annat har tiden minskat till närmare hälften, två lektioner. (Annerstedt, 2001, s. 88) Innehållsmässigt bestod ämnet av gymnastik, dans, lek, bollspel, friidrott, orientering, skridskoåkning, skidåkning och simning (Sandahl, 2002). Ämnet ska bidra till god hälsa samt vara ett verktyg till att skapa intresse för fysisk aktivitet. Lgr 62 kännetecknas även av att vara detaljerad när det gäller hur lektionerna skulle planeras, dess innehåll samt hur de skulle genomföras. (Annerstedt, 2001, s. 88) Vid nästa läroplan, Lgr 69 ökades antalet lektionstimmar till tre veckotimmar. Eleverna fick ökad delaktighet i undervisningen genom att de var mer delaktiga i planeringen. (Annerstedt, 2001, s. 89) Undervisningen skulle visa mer hänsyn till varje elev genom individualisering (Marklund, 1984, s. 48) och därmed delades undervisningen upp i en grundkurs samt en överkurs. Grundkursen var gemensam för alla elever medan överkursen anpassades mer efter elevernas intresse och förutsättningar. De huvudmoment som undervisningen skulle innehålla angavs för varje stadium (Annerstedt, 2001, s. 89), dock kom dessa att vara desamma som i Lgr 62 (Sandahl, 2002, s. 14). När Lgr 80 infördes bytte ämnet namn från gymnastik till idrott. Med den nya läroplanen med färre instruktioner kom även lärarnas möjlighet till att själva utforma sin undervisning. Det som undervisningen skulle innehålla var uppdelat inom tio olika huvudmoment. Inom varje huvudmoment angavs en utveckling vilket var olika för varje stadium. (Annerstedt, 2001, s. 89- 90) Redan i Lgr 80 diskuteras eleven som en kunskapsbyggande individ. Men det var först i Lpo 94 som bildningsbegreppet blev centralt. Det var detta begrepp som skulle användas som tankefigur när skolan med dess organisation samt undervisning skulle förstås. (Nordin, 2012, s. 185)

Vid nästa läroplansbyte fick ämnet ännu en gång byta namn, denna gång från idrott till idrott och hälsa. Förändringarna som medföljde var att ämnet blev målstyrt, därmed kunde lärarna själva välja hur och med vilket innehåll eleverna skulle uppnå målen. Förutom fysisk aktivitet, som huvudkärna med ett brett ämnesinnehåll, skulle även en hälsoaspekt införas. Det skulle göras tydliga kopplingar mellan idrott, hälsa och livsstil. (Annerstedt, 2001, s. 90) En bidragande orsak till att en ny läroplan var Lpo 94 och dess målsystem. Med både mål att uppnå samt mål att sträva mot men även de lokala kursplanerna med olika betygsriterier bidrog till att kunskaperna ej var likvärdiga över hela landet. (Nordin, 2012, s. 186- 187) I skollagen framgår tydligt att skolgången ska vara likvärdig oavsett vart i landet man bor. (SOU 2007: 28, s. 69) Samtidigt uppfattades målen i läroplanen samt kursplanerna såpas lika att de flöt ihop (SOU 2007: 28, s. 12). Innehållet i kursplanerna från Lpo 94 bestod till stora delar av vad läroplanen angav (Nordin, 2012, s. 188). Med en otydlig kursplan har bedömningar gjorts att det var att kursböckerna styrde mer än kursplanerna (SOU 2007: 28, s. 15). Det som därmed skulle förtydligas med hjälp av Lgr11 var tydligare skillnader mellan läroplan samt kursplaner. Detta genom att kursplanerna tydligare skulle presentera de specifika kompetenserna för varje ämne. (Nordin, 2012, s. 188)

I och med att skolan övergick från detaljstyrning till mål- och resultatstyrning bidrog det till att lärarna fick en annan delaktighet i kunskapsutvecklingen, mer möjlighet att påverka utifrån samhällsutvecklingen. Med mål- och resultatstyrning överlämnades uppgiften till hur målen skulle nås till lärarna istället för läroplanen. Hur samhället såg ut då speglades i undervisningen med relevanta uppgifter i förhållande till samhällsutvecklingen. (Nordin, 2012, s. 179- 180, 186)

Starten för Lgr 11 påbörjades redan år 2000 då EU undertecknade Lissabonstrategin. Målsättningen med Lissabonstrategin var att inom loppet av tio år skulle EU ha utvecklats [...]”till världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomi” (Nordin, 2012, s. 191). I och med detta mål hamnade fokus på utbildning och lärande vilket resulterade i Lgr11. (Nordin, 2012, s. 191)

Den kunskap och innehåll som ska förmedlas till eleverna tar utgångspunkt och styrs från flera olika håll. Dels från läroplanen som skolans ramverk men även från samhället. Då samhället hela tiden utvecklas och blir allt mer komplext måste man som lärare se kritiskt på innehållet. För att innehållet skall kännas relevant kan man som lärare knyta an till didaktiska frågor som vad och hur med vem. (Nordin, 2012, s. 181)

Lärarnas betydelse i undervisningen

För att lärarna ska göra ett bra arbete krävs det att de har goda ämneskunskaper samt vet hur de ska förmedlas på ett bra sätt. Kursplaner ska i de här fallen fungera som ett hjälpmedel för lärarna, målen som står i kursplanerna ska även kunna tolkas samt utläsas på ett likvärdigt sätt för lärare, detta för en likvärdig bedömning. (SOU 2007:28, s. 166)

De kursplaner som började gälla från år 2000 hade inte bara diffusa målformuleringar, det saknades också tydliga angivelser på ämnesinnehåll vilket bidrog till att varje lärare gjorde egna planeringar. Dessa planeringar grundades mer i deras och kollegors tidigare erfarenheter än från kursplanernas. (SOU 2007:28, s. 171) Det skulle tydligt framgå vad läraren skulle göra i skolan med hjälp av ämnesplanernas syfte och mål. (Lundgren, 2010, s. 115)

För att kursplanerna ska finnas som ett hjälpmedel för lärarna för att uppnå en likvärdig utbildning för alla elever, oavsett var i landet man bor krävs det ett liknande innehåll på varje skola. Genom en tydligare struktur från statens sida gör att lärarna får mindre ansvar i val av innehåll och arbetssätt då detta istället läggs på staten. (SOU 2007:28, s. 191)

Att jobba som lärare innebär ofta många olika uppgifter vilket bidrar till ett väldigt komplext yrke. Ofta förekommer, utöver undervisningen, uppdrag som att bedöma och dokumentera eleverna mot de nationella målen. (Rapp, 2010, s.484)

Idrott och hälsa ämnet skiljer från andra ämnen i skolan genom att det kräver mycket utrustning men även olika lokaler. Vid 1960- talet var det drygt hälften av folkskolorna som saknade lämplig lokal för ämnet vilket påverkade innehållet i undervisningen. Saknaden av gymnastiksal var kvar ända in på 1970- talet då den började stabiliseras något. Med skolans och kursplanernas utveckling finns fortfarande brister på lämpliga lokaler, tillgången till simhall är ett av de största problemen. (Allert & Bergh, 2000) Andra aktiviteter som kräver lite mer lokalmässigt är friidrott, bollspel och skridskor. (Sandahl, 2004) Förutom att lokaler kan vara en bidragande orsak till att kunna genomföra undervisning anser även idrottslärare att läroplanen och tiden som resurs är ett problem. (Ljunggren, 1984)

Design, metoder och tillvägagångssätt

Design

Följande studie är en förklarande samt teorikonsumerande studie. Detta då det redan finns en teori som testas utifrån ett enskilt fall. (Esaiasson, Giljam, Oscarsson & Wängnerud, 2007, s. 37- 38, 42) I det här fallet är det material som använts i studien dokument i form av kursplaner i Idrott och hälsa. De kursplaner som har använts har varit både från Lpo 94 samt Lgr 11. Dessutom har studien utgjorts av en empirisk undersökning i form av intervjuer av lärare i ämnet Idrott och hälsa. Intervjuerna har haft fokus på vad som skiljer Lpo 94 samt Lgr 11 åt innehållsmässigt samt hur detta har påverkat deras undervisning.

Syftet med studien var att belysa likheter och skillnader mellan Lpo 94 och Lgr 11 inom skolämnet idrott och hälsa samt undersöka vad lärare i verksamheten har för syn på kursplanerna. Undersökningen genomfördes också för att belysa hur Lpo 94 och Lgr 11 påverkat samt vilka förändringar det har inneburit i deras undervisning. Därför genomfördes en undersökning hos lärare i idrott och hälsa. Samtliga lärare har undervisat utifrån både Lpo 94 och Lgr 11.

Metod

Kursplanerna studerades och analyserades med hjälp av en kvalitativ textanalys. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 237) Utifrån en kvalitativ textanalys föll sig valet på systematiserande form. Det som kännetecknar att systematisera är att klargöra en tankestruktur (Esaiasson m.fl., 2007, s. 238), i det här fallet i de båda kursplanerna i Idrott och hälsa. Är de båda kursplanerna upplagda på olika sätt, och i så fall vad är det då som skiljer dem åt? När dessutom en samtalsintervju genomförs är det vad människor har för uppfattning om det som ska undersökas (Esaiasson m.fl., 2007, s. 291), vilket det delvis är i det här fallet i kombination med dokumentstudier.

Metoden som användes vid undersökningen var delvis en respondentundersökning med hjälp av samtalsintervjuer. När en respondentundersökning genomförs är forskarnas mål att ta reda på vad personerna som deltar i undersökningen har att säga, deras tankar blir en del av materialet. I Esaiasson m.fl. (2007, s. 286) definieras samtalsintervjuer av Kvale (1997) på följande sätt: ”En intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening” (Kvale, 1997, s. 13).

I denna studie ställdes frågor till samtliga deltagarna. Samma grundfrågor ställdes till samtliga deltagare, detta för att kunna urskilja likheter samt olikheter bland de som deltagit i undersökningen och eventuellt kunna urskilja ett mönster. Samtliga frågor var av öppen karaktär där deltagarna själva fick ange sina tankar och erfarenheter. Alla deltagarna i undersökningen kom från samma yrkesgrupp och hade, åtminstone, ett ämne gemensamt. När en undersökning genomförts på detta sätt är det svaren från denna yrkesgrupp som är av intresse vilket i studiens fall var det idrottslärares tankar som var av intresse. (Esaiasson m.fl., 2007, s 258- 260)

I och med att studien genomfördes med hjälp av samtalsintervjuer karaktäriseras det till en kvalitativ studie. Detta kännetecknas av att det är kvaliteten i svaren från deltagarna som undersökningens syfte. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 260)

Frågorna som ställdes var öppna frågor där de första frågorna var övergripande samt gav information (se Bilaga sida 49) om deltagaren som uppvärmningsfrågor. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 298) Resterande frågor var något mer riktade mot vad som undersöktes i studien. Allt som allt ställdes sju frågor i intervjun, vilka finns med som bilaga. Då frågorna bestod av öppna frågor föll det sig naturligt att vid vissa intervjuer och frågor lägga till följdfrågor. För att ta fram frågor som skulle passa i studien genomfördes tidigare studier för att se vilka frågor som använts. (Esaiasson m.fl., 2007, s 271- 272)

Samtalsintervju med öppna frågor valdes därför att varje deltagare som intervjuades skulle känna sig fri att tala fritt som den själv kände. Frågorna skulle inte kännas styrande på något vis. Fördelarna med denna typ av materialinsamling är att man kan få ut mycket information från färre antalet deltagare. Nackdelen är att det tar tid och därmed har inte så många samtalsintervjuer hunnit göras då tiden varit en bristfaktor.

När informantintervjuundersökningar används som metod är det inte ovanligt att även dokumentstudier används som ett komplement. I den här studien användes även kursplanerna i Idrott och hälsa från Lpo 94 samt Lgr 11 som kompletterande dokument. (Esaiasson m.fl., 2007, s 258)

Tillvägagångssätt

Första kontakten med de olika lärarna togs via mail samt telefonsamtal. Antalet idrottslärare som blev tillfrågade att delta i studien med samtalsintervju var sex stycken. Samtliga av de tillfrågade idrottslärarna tackade ja till att delta. De lärare som deltog kom från västra Sverige. Det bestämdes ett datum samt plats där intervjuerna skulle genomföras. Samtliga intervjuer förutom en genomfördes på deltagarnas arbetsplatser då det är en trygg plats för deltagarna. (Stukat, 2011,s. 45) För att få en så bred undersökningsgrupp som möjligt gjordes ett medvetet val av undersökningsgruppen. De som till slut intervjuades bestod av lärare med olika antal års erfarenhet i undervisningen samt kön. Det hela resulterade i att 3 män samt 3 kvinnor deltog.

Innan intervjuerna skickades frågorna ut för att deltagarna skulle få chans att förbereda sig. Intervjuerna genomfördes av oss båda för att begränsa risken av att missa något viktig information under intervjuens gång. Vid intervjuerna användas ljudupptagning samt att en person antecknade.

Som tidigare nämnts genomfördes intervjuerna på deltagarnas skolor. Inga av de lärare som intervjuades var okända för oss. Att vi träffat samtliga lärare förut anser vi inte är något som skulle påverka resultatet på intervjuerna då frågorna inte var av karaktär som vi skulle påverka utan istället om deras arbetssätt och hur det förändrats i och med införandet av Lgr 11. Tiden som vi beräknade gå åt till varje intervju var en halv dag då många av lärarna befann sig på olika orter och krävde restid. Tiden för själva intervjuerna varierade mellan 45 minuter och 70 minuter.

Etiska principer

När intervjupersonerna hade valts ut blev dessa tillfrågade om deras intresse av att delta i studien. De kunde här välja att avstå. Det fanns heller inga krav att de som intervjuades behövde svara på de frågor som vi ställde, även här kunde de välja att avstå. Detta enligt samtyckeskravet. (Stukat, 2011, s. 139)

När alla intervjuerna var genomförda förvarades alla intervjudokument i en mapp fram till transkriberingen. För att förhålla oss till deltagarna på ett etiskt sätt anonymiserades samtliga intervjuer genom att inga namn antecknades under intervjuens gång. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 290) När alla intervjuer transkriberats sammanfattades varje intervju samt blev tilldelad ett figurerat namn. Detta för att kunna hålla isär de olika idrottslärares tankar och för att sedan kunna göra jämförelser dem emellan, då utan att veta vem som delgivit vilken information, allt detta i enlighet med konfidentialitetskravet. (Stukat, 2011, s. 139- 140)

Om något skulle kunna gjorts annorlunda under studiens gång och vid undersökningen är svårt att säga. Visst hade det varit till fördel om det inte varit så knappt om tid då detta var något som begränsade undersökningen och bidrog till att analyserna av intervjuerna blev av en ytligare karaktär. Detta är ett vanligt förekommande i examensarbeten på grund av tidsaspekten. (Stukat, 2011, s. 46) Det hade givetvis varit intressant att få möjligheten till att intervjua lärare i Idrott och hälsa från fler delar av landet samt en större grupp, för att se och jämföra om det förekommer skillnader beroende på vart de bor. (Stukat, 2011, s. 136- 137) Om en kvantitativ undersökning med enkäter hade använts istället för en kvalitativ med intervjuer hade det varit möjligt att nå fler deltagare samt vara lätta att jämföra med varandra. (Stukat, 2011, s. 43) Detta hade däremot inte gett samma djupa svar som vid en kvalitativ. (Stukat, 2011, s. 44) Fördelen med metoden som användes var dock att alla frågorna blev samma för alla samt att svaren som intervjuerna gav var lätta att behandla (Stukat, 2011, s. 43), vilket kan vara en viktig aspekt vid en studie som är väldigt tidsbegränsad.

Generalitet

De som ingick i studien var undervisande lärare i Idrott och hälsa som använt sig av kursplanerna i Idrott och hälsa från Lpo 94 samt Lgr 11. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 178- 179) Detta är en liten studie som genomförts på kort tid har det inte funnits möjligheter till att intervjua fler deltagare. Därmed har studien genomförts i en liten skala. Därmed är det svårt att generalisera resultatet för lärare i Idrott och hälsa. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 64) När det talas om generalitet i samband med forskning och studier är det återkommande samband, mönster och regelbundenhet som eftersöks. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 26) För att dra en parallell till just denna studie var tanken att se om det fanns några samband och speciella mönster mellan de olika samtalsintervjuerna med lärarna i Idrott och hälsa.

Reliabilitet

Med en studies reliabilitet menas hur tillförlitliga mätinstrumenten som använts i studien varit. I det här fallet användes intervjuer samt textanalys.

Efter att intervjuerna genomförts samlades alla dokument in för att sammanställas. För att se vad de olika lärarna hade svarat under intervjuerna gjordes detta av oss båda. När två personer ska sammanställa något ökar reliabiliteten då vi är två som hör svaren, läser svaren samt bedömer dessa. Ser båda samma resultat ökar reliabiliteten. (Stukat, 2011, s. 137) Det är också lättare att upptäcka fel samt brister när man är två i jämförelse med en person. (Stukat, 2011, s. 134) När samtliga intervjuer hade genomförts och sammanställts förvarades alla svarsdokument samt sammanfattningar på ett ställe. Skulle något av dokumenten försvunnit skulle reliabiliteten därmed sjunka. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 70)

Validitet.

När validitet mäts ställs frågan om man verkligen mäter det som vi påstår och avser mäta. (Esaiasson m.fl., 2007, s.63; Stukat, 2011, s.134) Då studien är av kvalitativ karaktär och det som mäts är deltagarnas egna uppfattningar. (Esaiasson m.fl., 2007, s. 291) utgår vi från att de delger dessa vid intervjuerna. Frågorna som ställdes var, enligt oss, av ej känslig karaktär då vi var intresserade av hur lärarna använde sig av Lpo 94 till skillnad från Lgr 11. De lärare som vi intervjuade hade vi träffat förut vilket gjorde att det fanns ett förtroende mellan oss, vilket kan vara viktigt vid intervjuer för att få ärliga svar. (Stukat, 2011, s 135- 136)

De begränsningar som gjordes inom studien var att ej analysera delen om betyg samt bedömning i kursplanerna. Denna begränsning kom sig av att de två kursplanerna som analyserades omfattades av olika typer av betygsskalor och skillnaderna mellan dessa betygsskalor är tydliga. Det gjordes därför ett medvetet val med att lägga fokus på kursplanens innehåll och struktur. Valet föll sig av att vissa delar kändes igen i Lgr 11 från Lpo 94, några återkom medan vissa delar hade försvunnit helt.

Resultatredovisning

Analysresultat av Lpo 94 och Lgr 11

Strukturen i Lpo 94 och Lgr 11 är väldigt olika varandra. I Lpo 94 står det mesta i en sammanhängande text, där man skrivit ihop syfte och roll i utbildningen samt ämnets karaktär och uppbyggnad. Det finns även två olika rubriker med punkter under, dessa punkter är långa vilket ger känslan av en sammanhängande text. I Lgr 11 har man en inledande text och därefter följer tre rubriker med få korta punkter efter. Till skillnad från Lpo 94 finns det en klar och tydlig struktur i Lgr 11. På grund av den tydliga uppbyggnaden av kursplanen kan man finna den röda tråden snabbt och läsa ut vad ämnet behandlar och vad ämnet syftar till. I Lpo 94 finns inte en sådan struktur. Saker tas upp på många olika ställen och man får leta i texten för att hitta vad man söker.

Det som återkommer i Lgr 11 från Lpo 94

Det är mycket i Lgr 11 som är kvar från Lpo 94. Dock kan det återkommande innehållet vara strukturerat och upplagt på ett annorlunda sätt. I Lgr 11 och den text som beskriver ämnets syfte finns följande mening kvar från Lpo 94

[...]”utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen” (Lgr 11, 2011, s. 51).

Även följande tre punkter som avslutar syfte delen i Lgr 11 återkommer från Lpo 94 i Lgr 11:

- röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang,
- genomföra och anpassa utevistelser och friluftsliv efter olika förhållanden och miljöer, och
- förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten.

I Lgr 11 finns dock en fjärde punkt, som ej finns med i Lpo 94.

Följande punkter från Lpo 94, återkommer i Lgr 11 under två av dess tre rubriker i det centrala innehållet. Under rubriken *Hälsa och livsstil* finns punkterna:

- Första hjälpen och hjärt- och lungräddning.
- Olika definitioner av hälsa, samband mellan rörelse, kost och hälsa [...].

Följande punkter återkommer från Lpo 94, dessa hittas nu under rubriken *Friluftsliv och utevistelse* i Lgr 11:

- Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel för positionering.
- Hur olika friluftslivsaktiviteter kan planeras, organiseras och genomföras.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utevistelse.

Genom undervisningen ska eleverna utveckla förmågan att vistas i utemiljöer och naturen under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Undervisningen ska även bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om risker och säkerhetsfaktorer i samband med fysiska aktiviteter och hur man agerar i nödsituationer.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra. Undervisningen ska skapa förutsättningar för alla elever att under hela sin skoltid kontinuerligt delta i skolans fysiska aktiviteter och bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga.

Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om vad som påverkar den fysiska förmågan och hur man kan påverka sin hälsa genom hela livet. Eleverna ska även ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor samt ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande.

Det som inte finns kvar i Lgr 11 från Lpo 94

De båda kursplanerna påminner fortfarande mycket om varandra, dock är det en hel del som är borttaget från Lgr 11 men som fanns med i Lpo 94. Det som fanns med i Lpo 94 men som inte återkommer i Lgr 11 är bland annat att eleverna ska utveckla kunskaper att kritiskt bemöta missförhållanden som kan förekomma i samband med olika typer av fysiska aktiviteter samt ges förutsättningar till ett personligt ställningstagande i idrotts- och hälsofrågor. De har också tagits bort att eleverna ska utveckla förmåga att leda aktiviteter. Det historiska perspektivet som har funnits i Lpo 94 har också försvunnit i Lgr 11, till exempel att skolan ska ge eleverna en inblick i idrottens och friluftslivets historia.

Två andra punkter som också tagits bort, är:

- utvecklar och fördjupar sin rörelseförmåga och lust att röra sig samt stimuleras att ge uttryck för fantasi, känslor och gemenskap,
- utvecklar förmågan att leka, motionera och idrotta på egen hand och tillsammans med andra,
- utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga samt utvecklar en positiv självbild.

En positiv upplevelse av rörelse och rytm är i sin tur en grund för individuella och kollektiva övningar och främjar på så sätt såväl den improvisatoriska och estetiska som den motoriska förmågan.

I dag står ämnet för en helhetssyn på människan, de vill säga att kropp, känslor, intellekt och tankar är beroende av varandra. Det kan på så sätt medverka till att elevens kroppsuppfattning utvecklas. Ämnet erbjuder möjlighet att i ett naturligt sammanhang diskutera såväl hälsofrågor som etiska frågor som hör ihop med idrott och friluftsliv. Tillsammans med kunskap om de avarter och trender som är knutna till vår tids kroppsövningskultur ger ämnet möjligheter att bland annat utifrån ett jämställdhetsperspektiv ifrågasätta de idealbilder som sprids via olika medier. I ett etiskt perspektiv ryms också frågor om förståelse för människors olika förutsättningar när det gäller fysiska aktiviteter. Ett kulturellt perspektiv i ämnet speglar såväl egna traditioner och sätt att tänka som synsätt och rörelseuttryck i andra kulturer.

Det som är nytt i Lgr 11 från Lpo 94

Det som har tillkommit i Lgr 11 som inte fanns i Lpo 94 är bland annat att man ska ta upp olika definitioner av hälsa, samband mellan rörelse, kost och hälsa och sambandet mellan beroendeframkallande medel och ohälsa. Om dopning och vilka lagar och regler som reglerar detta. Man ska också titta på hur individens val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön.

I Lgr 11 har vissa delar fått mer plats och tas upp på fler sätt. Bland annat så ska ämnet idrott och hälsa behandla traditionella och moderna danser samt rörelse- och träningsprogram till musik. Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, inomhus och utomhus, samt danser och rörelser till musik. Någoting som också lagts till är att ämnet idrott och hälsa ska ta upp olika samsätt i mag- och ryggläge.

Man ska enligt Lgr 11 också jobba med att sätta upp mål för fysisk aktivitet. Eleverna ska få med sig olika ord och begrepp för att kunna samtala om upplevelser och effekter av olika fysiska aktiviteter och träningsformer.

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Eleverna ska genom undervisningen också utveckla kunskaper om begrepp som beskriver fysiska aktiviteter och ges förutsättningar att ta ställning i frågor som rör idrott, hälsa och livsstil.

Intervjuerna.

Nedan följer en kort presentation av de intervjuade personerna samt en sammanställning av vad som kommit fram vid intervjuerna.

Bredare ämne och mer teori.

Anders är en man i 45 årsåldern, han har varit verksam i skolan sedan 10 år tillbaka. Hans ämneskompetens är idrott och hälsa samt bild och han undervisar elever i åk.4-9. Då Skolverket har infört att alla lärare ska vara behöriga, har han fått ta över andra lärares klasser och undervisar nu i sju olika klasser varje vecka. Anders upplever detta som mycket stressigt. Det är inte bara undervisningen som han anser stressar honom på arbetsplatsen, utan det som enligt Anders tar mest tid är kraven på dokumentation som har ökat i samband med att Lgr 11 infördes. Den tid som han idag lägger på dokumentation skulle han hellre vilja lägga på en bra planering av undervisningen, så som han gjorde tidigare.

Anders anser att Lgr 11 och Lpo 94 skiljer sig åt på det sätt att i Lgr 11 gör ämnet idrott och hälsa bredare då det tydligt anger vad undervisningen ska innehålla och lyfter upp begreppet hälsan mer än vad Lpo 94 gjorde. Vid intervjun påpekade Anders att ämnet har expanderat och att Lgr 11 ställer högre krav på elevernas kunskaper än vad Lpo 94 gjorde. Han anser också att man har gjort ämnet mer teoretiskt med Lgr 11 än tidigare.

Fördelarna med Lgr 11 anser Anders är att den följer med i tidens takt. Nackdelen han ser är dock att han inte alltid är utbildad för det som målen syftar till. Ett exempel han nämner är att han nu ska undervisa i hjärt- och lungräddning något som han inte har utbildning i.

Sedan Lgr 11 infördes har Anders infört fler teoretiska inslag i undervisningen. Han har även låtit eleverna börja utvärdera och reflektera efter vissa lektioner, något som han aldrig gjorde tidigare. Han satsar mer på kunskaper än färdigheter hos eleverna.

Skillnaderna kommer minska och mer dans.

Britta är en kvinna i 30-årsåldern som undervisar i idrott och hälsa samt matematik. Hon har varit verksam i skolan i drygt två år. Britta anser att hennes uppdrag som pedagog är att försöka ge eleverna verktyg till att klara de kunskapskrav som ligger till grund för kurserna hon undervisar i. Hon vill ge eleverna en möjlighet att införskaffa sig kunskaper inom sitt ämne så att eleverna kan använda det i andra sammanhang för att på så sätt utvecklas och vilja utveckla sig mer. Hon anser inte att hennes uppdrag som lärare har ändrats nämnvärt sedan Lgr 11 inträdde. Men hon tycker att det tydligare framkommer vad eleverna ska kunna i ämne. Nu efter att Lgr 11 har trätt i kraft tror Britta att skillnaderna mellan skolorna kommer minska, och att undervisningsinnehållet kommer bli mer lika på lokal nivå.

Fördelar hon ser med Lgr 11 är att det är mer tydliga kunskapskrav än tidigare och fler betygsslag som ger en mer rättvis bild på vilka kunskaper eleven har.

Nackdelar som Britta ser är att det är svårt att ändra om tankesättet och det är en process som tar lång tid för att vi lärare ska bli bekväma med förändringen samt att eleverna också ska sättas in i det nya tänket och förstå vad kunskapskraven och vad det nya betygssystemet betyder. Britta menar att all förändring kräver tid och kommunikation mellan lärare och skolläring och det tyvärr är en bristvara på många skolor idag.

Den förändring som Britta anser är mest tydlig är hur kursplanerna har förändrats. Britta har märkt detta på det centrala innehållet för kursen och att hon vet bättre vad som ska ingå i kursen. Det hon tänker mest på som är nytt i Lgr 11 är att eleverna ska utvärdera. Hon har lagt in mer dans i undervisningen och mer rörelser till musik, för hon anser att Lgr 11 trycker hårt på detta.

Bra med hälsoperspektiv, men fortfarande tolkningsbar

Cecilia är en kvinna i 45 årsåldern, hon undervisar i idrott och hälsa samt svenska. Cecilia har varit verksam i skolan i 19 år. Hon har jobbat både på gymnasiet och på grundskolan under sina 19 år i tjänst, men sedan 5 år tillbaka är det endast i grundskolan hon undervisar i. Cecilia anser att hennes huvuduppdrag som lärare är att undervisa och se till att samtliga elever får kunskap i ämnet och möjliggöra för dem att nå kunskapskraven. Ett stort uppdrag i undervisningen är att möta eleverna på den nivå de befinner sig på för att sedan lyfta dem till en högre nivå. Men hon anser att hennes uppdrag som lärare har förändrats avsevärt under de år hon har jobbat. Hon lägger idag ned betydligt mer tid på att dokumentera i form av IUP (individuella utvecklingsplaner), ÅP (åtgärdsprogram) utredningar, Unikum osv. Cecilia säger att varje lektionsfri tid inom ramschemat går åt till att dokumentera. Tidigare hann Cecilia planera på den tiden och ägna sig åt för- och efterarbete av lektionerna. Hon menar att på grund ut av att dokumentationen har blivit så centralt i skolan, blir eleverna och ämnesplaneringen åtsidosatt.

Cecilia anser att Lgr 11 ställer större krav på eleverna och deras prestationer än vad Lpo 94 gjorde. Hon anser också att Lgr 11 är något tydligare skriven men att den fortfarande tyvärr är öppen för tolkning, vilket innebär stora skillnader i betygssättning mellan olika skolor. Hon menar också att Lgr 11 kräver fler ämnesövergripande projekt och mer samarbete bland kollegor för att fixa kunskapskraven.

Fördelarna som Cecilia ser med Lgr 11 är att den är något tydligare skriven, fler betygssteg och alla moment som nämns är lika viktiga för eleverna och krävs för E-nivå. Hon anser att det är bra att eleverna måste vara allsidiga i ämnet. Hon gillar hur kursplanen är skriven och framförallt inledningen i det centrala innehållet, det vill säga det som står om rörelse, hälsa & livsstil och friluftsliv & utevistelse. Cecilia gillar hälsoperspektivet!

Nackdelarna som Cecilia ser med Lgr 11 är att A-nivån är hård. Det vill säga att eleverna måste klara av A-nivån i alla kunskapskraven. Hon undrar om det finns sådana elever? Sedan tycker hon fortfarande att den är skriven otydligt, vilket leder till många olika tolkningar.

Skillnaderna på lektionerna nu efter Lgr 11 trädde i kraft från innan då Lpo 94 var styrdokumentet är att hon lägger in fler teoretiska delar i undervisningen. Hon låter till exempel eleverna både muntligt och skriftligt värdera sina fysiska och psykiska upplevelser och effekten av olika träningsformer. Fler lektioner har inslag av teori kring hälsa, kost, anatomi, fysiologi med mera.

Mindre "förlåtande" samt mer ord och begrepp.

David är en man i 35 årsåldern. Han undervisar i idrott och hälsa samt historia. David har varit verksam i skolan i drygt fyra år. Han anser att hans uppdrag är att se till att eleverna får den utbildning de har rätt till och att ge alla elever möjlighet att nå kunskapskraven utifrån rådande förutsättningar. Sen Lgr 11 trädde i kraft anser David att uppdraget som lärare har ändrats på så vis att han måste kunna erbjuda möjligheter att klara kunskapskraven under längre tidsperiod eftersom eleverna måste ha med sig alla moment inför betygssättning. Han anser att den stora skillnaden mellan Lgr 11 och Lpo 94 är att Lgr 11 är mindre "förlåtande" mot eleven, med detta syftar han på att för att eleven ska klara ett A måste eleven uppnå A-nivå i alla kunskapskrav. Fördelarna David ser med Lgr 11 jämfört med Lpo 94 är att han ser att det är lättare att motivera alla moment för eleverna eftersom de måste klara alla kunskapskrav på E nivå för ett E i betyg. Det negativa med Lgr 11 anser han är att det är för höga krav på eleverna. Ett exempel på det menar han är att man måste nå alla A kriterier för att nå ett A i betyg. Då idrott och hälsa ämnet är så brett från dans, till orientering till ämnesteorier vilket innebär att man måste kunna prestera max i alla moment för bästa betyg vilket David menar tar bort de roliga från ämnet.

Det David gör annorlunda efter att Lgr 11 har införts är att han lägger in mer ord och begrepp i undervisningen. Han jobbar också mer med förståelsen för hur olika sorters träning påverkar kroppen, och han försöker också jobba mycket med att tydliggöra kursplanen för eleverna i undervisningen. Detta var något han inte gjorde alls innan Lgr 11 infördes.

Sim problem och svårt att hinna med kunskapskraven.

Erik är en man i 35 årsåldern, han undervisar endast i idrott och hälsa. Erik har varit verksam i skolan sedan 10år tillbaka. Han har undervisat i grundskolan från årskurs 2 till och med 9:an samt alla tre årskurserna på gymnasiet. Men för tillfället jobbar David endast på grundskolan i årskurs 6-9. David anser att hans uppdrag som lärare är att undervisa eleverna och se till att de får den utbildning de har rätt till. Han anser också att uppdraget har förändrats genom tiden och att mycket av tiden idag går åt till att dokumentera. Han tycker det har blivit en extra arbetsbörda nu när årskurs 6 också ska ha betyg och han måste lägga ner mycket mer tid på de klasserna än vad han gjorde innan.

Den stora skillnaden mellan Lgr 11 och Lpo 94 enligt honom är att Lgr 11 ställer mycket högre krav på eleverna. David anser också att eleverna behöver ha större bredd i sina kunskaper än tidigare. Han tycker också att de nya kraven känns tydligare inom ämnet. En annan sak som David tydligt märker av i Lgr 11 och som inte fanns i Lpo 94 är sim kravet. Detta har skapat ett stort problem för honom då de inte har en simhall i kommunen.

Fördelarna David ser med Lgr 11 jämfört med Lpo 94 är att då kunskapskraven är tydligare och mer dokumentation krävs samt fler steg i betygsskalan, anser han att betygen borde bli mer rättvisa. Nackdelen enligt honom är dock att det är tuffare krav på eleverna.

David dokumenterar mer sen Lgr 11 trädde i kraft. Han delar in eleverna mer i grupper där de jobbar efter olika kunskapskrav på olika stationer. Då han anser att ämnet har blivit bredare, ser han ett problem att hinna gå igenom alla krav som eleverna ska hinna med inför betygen. David använder sig också av mer begrepp och försöker ge eleverna en vidare syn på hur de kan påverka sin hälsa.

Skärpta betygskrav.

Filippa är en kvinna i 30års åldern, hon undervisar i idrott och hälsa samt hem och konsumentkunskap. Filippa har varit verksam i skolan i snart 4 år. Hon undervisar på grundskolan årskurs 4-9. Filippa anser att hennes främsta uppdrag är att skapa en trivsamt miljö där eleverna känner att de vill vara samt en miljö där de kan inhämta kunskap.

Hon anser att Lgr 11 är mycket tydligare både när det gäller vad undervisningens ska innehålla samt att bedömningen är tydligare. Filippa ser många fördelar med Lgr 11, bland annat att det centrala innehållet är framskrivet på ett enkelt sätt så hon vet vad hon ska undervisa om men även att kunskapskraven gör det lätt för eleverna att förstå vad de behöver utveckla för att nå ett högre betyg. Hon tycker det är bra att kraven för de högre betygen har skärpts, dock ser hon en nackdel med att det är svårt för alla elever att nå upp till E nivå. Skillnaden på hur hon jobbar nu jämfört med hur hon jobbade innan Lgr 11 är att bedömningen finns med i de flesta lektionsplaneringar. Det kan vara i form som ser ut på följande sätt: Kan jag bedöma detta? Formativ bedömning? Summativ bedömning? Filippa jobbar också mycket mer att visa vilka förmågor (kunskapskrav) eleverna jobbar med samt beskriver vilka kunskaper som krävs för E, C och A, vilket hon inte gjorde innan.

Slutdiskussion

I slutdiskussionen kommer först analysen och dess resultat behandlas, för att sedan följas av en diskussion utifrån intervjuerna av lärarna i Idrott och hälsa.

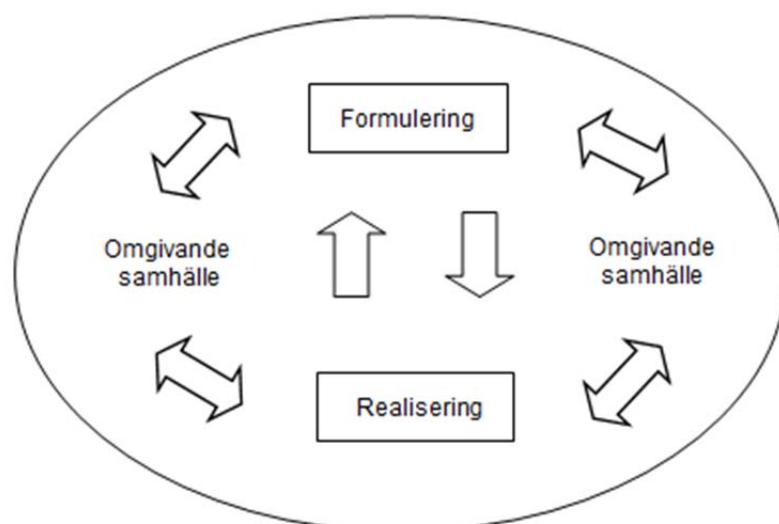
Precis som lärarna som intervjuades i studien nämner kommer även vi fram till i vår analys av Lpo 94 och Lgr 11 att strukturen på kursplanerna har ändrats och att Lgr 11 är enklare att tolka genom att det finns en röd tråd att följa. Det framkommer tydligt vad lärarna i idrott och hälsa ska undervisa i och vad eleverna ska kunna efter avslutad kurs. Dock är det inte så stora skillnader innehållsmässigt mellan de båda kursplanerna, utan det som förändrats är att det tydligare framgår vad som ska göras. Intresset för kursplaner har funnits ända sedan 1700-talet, redan då behandlade kursplanerna den kunskap som var aktuell just då samt hur undervisningen skulle organiseras. (Lundgren, 2012, s. 45- 47) Det var först 1863 som ämnet gymnastik, vilket var ämnets namn då, fastställdes i skolan och därmed angavs antalet lektionstimmar i ämnet samt innehåll. (Annerstedt, 2001, s. 83) Detta skulle kunna jämföras med dagens kursplan där antalet undervisningsminuter anges samt ämnets innehåll. Vad det faktiska innehållet blir i undervisningen beror på olika aspekter, till exempel vilken tillgång man har till olika idrottshallar, material och tillgång till idrottlärare.

Det innehåll som ska förmedlas till eleverna tar utgångspunkt både från läroplanen som ramverk men även från det samhälle där skolan verkar. (Nordin, 2012, s. 181; Linde, 2000, s. 14) När kursplaner har skapats har det samhällsvetenskapliga perspektivet påverkat innehållet medan det beteendevetenskapliga samt det psykologiska perspektivet har studerats hur och på vilka sätt eleverna lär. Dessa två perspektiv har studerats med hjälp av klassrumsobservationer och på så vis har kursplanerna skapats. (Linde, 2000) Detta visar att samhället påverkar vad skolan ska undervisa om för att följa med i samhällsutvecklingen. Den första till att utveckla skolan till en framtidsinriktad verksamhet var Dewey och progressivismen, utifrån progressivismen skulle eleverna söka kunskap på egen hand med hjälp av verktyg från läraren istället för att reproducera. (Linde, 2000, s. 30- 32) Trots detta är det många aktiviteter och begrepp som behandlas Idrott och hälsa i Lgr 11 och Lpo 94 som behandlades redan på 1800-talet. Till exempel har hälsa varit ett begrepp som behandlades redan 1805 och nu kommit tillbaka som mer betonat i Lgr 11. Eleverna skulle utföra övningar som simning, löpning, hopp, skridskoåkning samt bollspel, utifrån detta uppnå bland annat hälsa, styrka, snabbhet och bra kondition. (Annerstedt, 2001, s. 76)

Något mer som fått en starkare betoning i Lgr 11 i jämförelse med Lpo 94 är friluftsliv. I Lgr 11 har det fått en egen rubrik. Friluftsliv är även det något som fick en starkare betoning i undervisningen 1921- 1922. Ytterligare några år senare, 1928, infördes att eleverna skulle få en förståelse för god hälsa samt utveckla en allsidig kroppsutveckling. (Annerstedt, 2001, s. 84- 85) Detta skulle kunna jämföras med det som i Lgr 11 skrivs ut: vad som påverkar den fysiska förmågan och hur det kan påverka sin egen hälsa. Kopplingar kan även göras till Lpo 94 där eleverna skulle kunna göra tydliga kopplingar mellan idrott, hälsa och livsstil (Annerstedt, 2001, s. 90).

Kön är något som är nytt i Lgr 11, det nämns som en faktor och menar att det kan spela in vid till exempel val av idrott beroende på om man är flicka eller pojke. Som med så mycket annat innehåll från kursplanerna är även detta något som har präglat idrotten och inte minst undervisningen i ämnet idrott i skolan genom tiderna. Den första att göra skillnad på detta var Rousseau som riktade sig mot pojkar och dess uppfostran med fysisk aktivitet med boken *Emile*. (Annerstedt, 2001, s. 73) I den svenska skolan var ämnet fysisk fostran enbart riktad mot männen vilket (Annerstedt, 2001, s.88) även Jahns gymnastiksystem var (Annerstedt, 2001, s. 73- 75) Skolan i Sverige hade inte skiljt på pojkar och flickor i gymnastiken, det var först på 1900- talet som undervisningen började dela på pojkar och flickor samt vilka aktiviteter de skulle undervisas i. (Annerstedt, 2001, s. 88)

Etik var ett begrepp som Dewey behandlade i en av sina två artiklar om läroplansteorin (Lundgren, 2012, s. 45- 47) Detta begrepp är något som fanns i Lpo 94 och som bör genomsyra hela undervisningen i Idrott och hälsa. Det nämns i Lpo 94 på så sätt att eleverna ska skapa förståelse för människors olika förutsättningar angående fysisk aktivitet. Etik är dock något som inte Lgr 11 tar upp.

Figur 1. En grundläggande ansvarsfördelning mellan olika nivåer.

I figur 1 förklaras hur både formuleringsarenan och realiseringsarenan samarbetar växelvis med varandra, det fjärde steget. (Skott, 2012, s. 294) Ser det ut på samma sätt för både Lpo 94 och Lgr 11 om dessa skulle sättas in i denna figur eller skulle pilarna inte gå åt samma håll?

Det första steget i läroplansteoriutvecklingen vilar på en empirisk grund. Dessa empiriska grunder baseras på observationer på klasser med varierade elevsammansättningar med heterogena grupper. Beroende på hur elevgruppen såg ut krävdes olika mycket tid vilket utgjorde ramen för arbetsprocessen/ undervisningen. Tiden kom att fungera som en ramfaktor medan elevgruppen som en annan. (Skott, 2012, s. 289- 290) En stor del av de idrottslärare som intervjuades var de många som angav just tiden som en förändring. I deras fall var tiden något som ansågs som en stor bristfaktor, speciellt efter att Lgr 11 införts. Idrottslärarna menade att den tid som de hellre hade använt till att planera lektioner får de istället ägna åt dokumentation.

Det andra steget handlar om utbildningen utifrån kulturella sammanhang. Hur undervisningen blir tydlig, ansvarsfördelning samt varför undervisningen bedrivs. Det som utbildningen ska formas av är mål, innehåll och dess metodik. Hur det formas beror på samhället och dess kultur. (Skott, 2012, s. 292) Samhället har, och genomgår fortfarande en stor förändring. Mer och mer arbete genomförs med hjälp av elektroniken, till exempel elevdokumentationen med hjälp av program som Unikum. Detta medför också att det eleverna ska lära sig i skolan förändras. It ska finnas med i undervisningen, vilket inte alltid kan vara så lätt i ämnet Idrott och hälsa. Det kan också uppstå klyftor då det inte är ovanligt att eleverna har mer kunskap om it än lärarna.

Skolan har ända sedan Aristoteles tid styrts av staten. Då hade skola och utbildning till uppgift att forma människorna till dygdiga medborgare (Linde, 2000, s. 24- 25). Detta visar att skolan fortfarande vilar på samma grund, att det är staten som styr vår utbildning. Det tredje steget behandlar hur skolan står i relation till styrsystemet. I grunden är det staten som lägger upp mål och ramar medan det är skolan som använder sig av dessa mål och ramar i olika kontexter. Styrningen har från början varit centraliserad och styrts från staten vilket gjorde att alla skolors undervisning var likadan. Med tiden har styrningen decentraliserats, målstyrning har införts och ansvaret ligger numera på kommunen och skolorna för att nå målen. Formuleringen är statlig medan realiseringen är politisk och lokal. (Skott, 2012, s. 292- 293) När det var Lpo 94 och dess läroplan som gällde i skolan styrdes den från grunden av staten i form av ”mål att sträva mot” och ”mål att uppnå”. Dessa riktlinjer utgick lärarna från när lektionerna skulle planeras. Hur dessa mål skulle nås upp till var det kommun samt lärare som bestämde med hjälp av en lokal kursplan. I det här fallet hade samhället, kommun och lärare, mycket att säga till om. Styrningen var decentraliserad. Sedan Lgr 11 infördes skulle undervisningen bli mer likvärdig över hela landet. Detta skulle ske genom en tydligare kursplan som inte var lika tolkningsbar för lärarna som Lpo 94, samhället fick därmed mindre att säga till om. Styrningen kom att bli mer centraliserad. Med kunskapskrav som politikerna bestämt skulle det bli mindre kunskapsklyftor mellan skolor.

Kunskapskraven

I analysen av kursplanerna gjorde vi en avgränsning och valde att inte inkludera kunskapskraven och betygskriterierna. Dock är det något som de intervjuade lärarna pratade mycket om och det var just kunskapskraven som upplevdes som det mest negativa i Lgr 11. Det som skulle förändras i och med införandet av Lgr 11 var att de diffusa målformuleringarna (Lundgren, 2010, s. 75) skulle göras tydligare. Fyra av de intervjuade lärarna pratade om att det är alldeles för höga krav för att nå betyget A och en av de intervjuade lärarna undrar till och med om det finns någon elev som kommer kunna uppnå betyget A över huvudetaget. En av de lärare som intervjuades tycker där emot det är bra att man skärpt kraven för de högre betygen men tycker det är alldeles för höga krav på eleverna för att nå ett E. Några av de intervjuade lärarna diskuterar att ämnet är brett och att det är de som gör att de blir svårt för eleverna att nå ett högre betyg. Det som är intressant är att det

bara är en lärare som tänker på att ämnet är lika brett för eleverna som vill nå ett E-betyg som för eleverna som tycker är ämnet är roligt och intressant och vill nå ett A-betyg. Eleverna som vill nå ett E-betyg behöver ju genomföra lika många moment som en elev som strävar efter ett A-betyg, dock behöver eleven som strävar efter ett E-betyg inte prestera på samma nivå som en elev som strävar efter ett A-betyg. Men troligtvis är en elev som strävar efter ett A-betyg mer intresserad av ämnet och tycker det är roligare än en elev som strävar efter ett E-betyg. En av lärarna anser att det är lättare nu med den nya betygsskalan att motivera alla moment för eleverna då de är tvungna att genomföra allt för att få minst ett betyg E.

Det positiva med Lpo 94 jämfört med Lgr 11

Som nämndes ovan är det som de flesta lärarna nämner som de negativa med Lgr 11 är att kunskapskraven är för hårda. Men det finns andra saker som lärarna också yttrar sig negativt om. Britta anser bland annat att de fått för kort tid på sig att sätta sig in i de nya och att det saknas kommunikation kring Lgr 11. Olika skolor har med största sannolikhet jobbar olika mycket och på olika sätt inför övergången till Lgr 11, vilket kan skapa olikheter i undervisningen oavsett en tydligare kursplan. Trots att den nya kursplanen i Lgr 11 skulle bidra till en likvärdig utbildning för alla elever oavsett vart i landet man bor (SOU 2007:28, s. 191) menar en lärare att Lgr 11 fortfarande är tolkningsbar, trots att det är något man försökt få bort. Frågan är om man vill ha en kursplan som inte är tolkningsbar. Vill lärare att man skriver ett styrdokument som det står precis vad som ska göras och hur det ska bedömas. Som vi ser det skulle det vara ganska tråkigt att vara lärare då. Det är inte bara en tydlig kursplan som avgör undervisningens innehåll. En minst lika viktig del i undervisningen är att lärarna har goda ämneskunskaper samt vet hur dessa ska förmedlas på ett bra sätt, i de fallen ska kursplanen fungera som ett stöd i undervisningen. (SOU 2007:28, s. 166) En lärare nämner att han inte alltid känner sig utbildad till det nya centrala innehållet och kunskapskraven, bland annat nämner han HLR (hjärt- och lugnräddningen) som han ska undervisa i men inte känner sig utbildad i. Det som är intressant med detta är att i Lpo 94 som han tidigare har undervisat efter tar också upp att eleven ska kunna hantera nödsituationer i och vid vatten samt ha kunskaper i livräddande första hjälpen. Detta tolkar vi att eleverna redan innan Lgr 11 ska fått lära sig hjärt- och lugnräddning. Kanske är detta ett exempel på vad man menar med att Lpo 94 är otydligt skriven och rörig, samt att Lpo 94 är mer tolkningsbar än vad Lgr 11 är. Det är inte bara läroplan, kursplan, lärarens ämneskunskaper och förmedlingsrepertoarer som styr handlandet utan även något som von Wright kallar determinanter. (Linde, 2000, s. 61) Två av dessa determinanter är abilities som handlar om vad en lärare kan göra och det andra är duties vilket innebär vad läraren förväntas göra. I det här fallet förväntas (duties) sist nämnda lärare undervisa i HLR samtidigt som han känner sig osäker på detta då han anser att han inte har tillräckliga kunskaper (abilities) i det.

Något som många av de intervjuade lärarna också tar upp är det ökade kraven på dokumentation, och det nämns oftast i en negativ mening. Då de vill lägga tiden på andra saker än att dokumentera och tid de använt till planering av lektioner tidigare eller för och efter arbete av lektioner går idag till dokumentation och att de får göra planering och annat hemma istället. Det kravet på ökad dokumentation står det inget om i kursplanen för idrott och hälsa.

Tiden är en viktig aspekt i undervisningen och kan precis som Ljunggren (1984) nämner kännas som ett hinder. Flera av lärarna har även angett i intervjuerna att dokumentationen tar mycket tid från planeringstiden, Rapp (2010, s. 484) menar att lärarnas yrke är väldigt komplext och därmed innefattar många fler uppgifter än enbart undervisningen. Detta är något som vi som studenter även märkt av under våra VFU perioder. Det ökade kravet på dokumentation kan vara en av de aspekter som visar på att läroplaner skapas av den formella organisationen, i det här fallet staten. Men då det inte är staten som använder sig av läroplanen i verkligheten utan lärarna som kallas den informella organisationen. (Linde, 2000, s. 48- 49) Det är också utifrån den formella organisationen som Lpo 94 ansågs fungera på ett likvärdigt sätt mellan skolorna, vilket den inte gjorde i verkligheten.

Tidigare diskuterades von Wrights determinanter. I det här fallet skulle vi vilja koppla situationen till determinanterna wants, vad den som handlar vill uppnå samt possibilities. (Linde, 2000, s. 61) Här skulle vi vilja påstå att staten med läroplanen Lpo 94 tillhör wants då de har skapat något som de sedan vill att lärarna ska förhålla sig till i undervisningen. Lärarna har däremot svårt att tolka läroplanen och ser den som possibilities, de ser den som en begränsning.

De positiva med Lgr 11 jämfört med Lpo 94

Det som många av de intervjuade lärarna ser som något positivt är att Lgr 11 är tydligare och det kommer tydligare fram vad eleverna ska kunna då kunskapskraven också är tydligare skrivna. Detta trots att det gavs ut skrifter om hur Lpo 94 skulle tolkas för en likvärdig utbildning. (Linde, 2000, s. 70- 71)

Tre av de intervjuade tycker det är positivt att det har blivit fler steg i betygsskalan då de tror att de kommer resultera i rättvisare betyg. Då alla moment måste genomföras för att få ett betyg i idrott och hälsa lärarna nämner två av de intervjuade lärarna att det är lättare för dem att motivera momenten för eleverna. Något som endast en lärare nämner som en positiv sak är att den följer med i tidens takt, nu lyfter kursplanen hälsoperspektivet på ett tydligare sätt och detta är också något som en annan lärare tycker är en bra sak. Vilket innehåll som används i undervisningen avgörs bland annat av olika läroplanskoder. Läroplanskoderna anger urval, organisation samt på vilket sätt undervisningen förmedlas. Genom att anpassa innehållet i undervisningen efter samhällets utveckling använder man sig av den rationella läroplanskoden. Det var Dewey som menade att kunskap inte skulle fastställas utan vara föränderlig. Vi skulle även vilja påstå att Lgr 11 kan kopplas till den rationella läroplanskoden då eleverna ska förberedas inför ett kommande yrkesliv efter utbildning, den moraliska läroplanskoden då skolan strävar efter att skapa lojala medmänniskor samt den demokratiska läroplanskoden då lärare och elever vid vissa tillfällen gemensamt kommer fram till undervisningens innehåll. (Linde, 2000, s. 34- 37)

Vad har ändrats i praktiken?

Det som alla de intervjuade lärarna nämner att de gör annorlunda nu efter att Lgr 11 trädit i kraft är att de har mer teoretiska inslag. Dock lyfter de olika teoretiska inslag. Två av de intervjuade lärarna jobbar med att lyfta och förtydliga kunskapskraven för eleverna.

Ytterligare två har fler teoretiska inslag i undervisningen, en av dessa jobbar bland annat mer kring hälsa, kost anatomi och fysiologi än hon gjort tidigare. Detta gör hon genom att arbeta ämnesövergripande med andra kollegor. Genom att arbeta ämnesövergripande använder man sig av integrative code vilket innebär att undervisningen får ett helhetstänk tillsammans med andra lärare men kring samma ämne. (Linde, 2000, s. 39) Att arbeta ämnesövergripande anser vi kan ge eleverna ett helhetstänk samt underlätta inläringen om något upprepas vid flera tillfällen men på olika sätt.

Sist nämnda lärare ansåg att hon jobbade mer med hälsa i och med Lgr 11. Hälsa är något som skolan har stora möjligheter att lära ut om till eleverna (Burrows, 2010, s. 146, 150), inte bara i ämnet Idrott och hälsa utan även Hem och konsumentkunskap. Två lärare jobbar med att lägga in fler begrepp i undervisningen och de båda nämner under intervjuernas gång att de jobbar kring att ge eleverna en vidare syn på hur de kan påverka sin hälsa. Tre av lärarna jobbar mer med utvärderingar och reflektioner. Teoretiska inslag i ämnet Idrott och hälsa har funnits med, även i Lpo 94. Skillnaden kan vara den att det är lättare att motivera och planera den teoretiska undervisningen utifrån Lgr 11 än vad det var med Lpo 94.

Aristoteles nämner en av de tillkomna delarna i Lgr 11, nämligen reflektion. Aristoteles menade att kunskap även kan nås genom att reflektera över det vetenskapsteoretiska. (Linde, 2000, s. 25- 26) En av lärarna nämner något som de övriga lärarna däremot inte nämner och det är att hon tar upp ett praktiskt moment som hon fokuserar mera på. Det praktiska momentet är dans och rörelse till musik. Läraren tycker att Lgr 11 lägger en större vikt vid detta än vad Lpo 94 gjorde. Vi kan hålla med om att det ligger en stor tyngd på dans och rörelse till musik i Lgr 11 men vi anser att de var något som framkom tydligt i Lpo 94 också. Det vi spekulerar i är om läraren känner sig tryggare och kan motivera dans och rörelse till musik lättare för eleverna i dag än hon kunde innan och det är därför hon lagt in mer av detta.

Dock menar vissa av de intervjuade lärarna att Lgr 11 fortfarande är tolkningsbar och att undervisningen kommer skilja sig mellan skolorna. Linde menar att beroende på vart i landet man bor som lärare så tolkas läroplanerna olika och att samhället runt omkring påverkar innehållet i undervisningen. (Linde, 2000, s. 14) Lärare har även olika innehåll samt olika sätt att lära ut, detta kallar han stoffrepertoar och förmedlingsrepertoar. (Linde, 2000, s. 16- 17) Kan det vara så att de intervjuade lärarna som alla kommer från västra Sverige men från olika orter påverkas av vart de bor när de ska undervisa utifrån Lgr 11 eller är kursplanen fortfarande tolkningsbar? En av de intervjuade lärarna är dock mer optimistisk än de andra lärarna och tror att det inte kommer skilja så mycket på undervisningen mellan skolorna nu efter att Lgr 11 har införts.

För att sammanfatta resultatet på denna studie skulle vi vilja påstå att trots en ny kursplan har det inte skett några drastiska förändringar inom ämnet Idrott och hälsa. Innehållet har varit liknande sedan 1800- talet med hälsotänk och aktiviteter som bollspel, skridskor, simning och lek (Annerstedt, 2001, s. 76) Även Lgr 62 och dess kursplan påminner innehållsmässigt om Lgr11. De aktiviteter som då genomfördes var simning, gymnastik, bollsporter, dans, lek friidrott, orientering, skidåkning och skridskoåkning (Sandahl, 2002). Lgr 62 kännetecknades även av att vara detaljerad när det gällde hur undervisningen skulle genomföras och inte bara innehållsmässigt (Annerstedt, 2001, s. 88). Kan det vara en sådan kursplan som lärare i Idrott och hälsa efterlyser, eller att det är ett krav för att få den likvärdiga utbildningen som var målet med läroplansbytet, en mer teoretisk läroplan?

Lärare i ämnet Idrott och hälsa hade under en lång period låg status då ämnet varken skulle betygsättas eller fanns med i timplanen, detta var år 1856. (Annerstedt, 2001, s. 82) Sedan dess har samhället utvecklats och numera lever vi i något som skulle kunna kallas en motionsindustri vilket innebär att fysisk aktivitet är hälsosamt för både män och kvinnor och att muskulösa och slanka kroppar ses som skönhetsidealet. (Blom, 1995, s. 328- 329) Kan detta skönhetsideal och hälsotänk bidra till att idrottsläraren har fått en högre status eller är ämnet Idrott och hälsa redan ett ämne som eleverna anser är roligt.

Elevernas intresse kan vara en bidragande orsak till att innehållet i undervisningen förändras. Även föräldrar kan vara med och påverka undervisningens innehåll genom att välja vilken skola man sätter sitt barn på. (Linde, 2000, s. 55- 57) Uppdraget som skolan och ämnet Idrott och hälsa har är delvis att bidra med fysiska aktiviteter som skapar en positiv upplevelse hos eleven samt att främja elevernas fysiska kapacitet. I Lpo 94 skulle även ämnet Idrott och hälsa bidra till att eleven utvecklade en positiv självbild. (Sollerhed, 2006) Att mäta om och hur eleven utvecklat detta ser vi som mycket svårt, om inte omöjligt. Har detta ersatts med att eleven ska utveckla en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga? Är detta något som går att genomföra på ett bättre sätt med Lgr 11 än Lpo 94? Det hoppas vi, att Lgr11 på ett tydligare sätt ska vägleda oss i planeringen av undervisningen!

Vidare forskning

För att utveckla och gå vidare med denna studie skulle man kunna ta med betygskriterierna och även inkludera kunskapskraven. Det hade gjort studien mycket mer komplex och övergripande. Något som också hade varit intressant att undersöka vidare är hur eleverna uppfattar Lgr 11 i jämförelse med Lpo 94. Detta kanske man skulle kunna göra genom att intervjua några elever som studerat efter Lpo 94 i grundskolan och Lgr 11 på gymnasiet samt några elever som enbart studerat efter Lgr 11 både på gymnasiet och i grundskolan. Man skulle då kunna titta på om likheter och skillnader mellan de intervjuade personerna. En liknande studie på lärare skulle också kunna genomföras samt undersöka om lärare och elever har samma uppfattning om förändringarna i Idrott och hälsas kursplan.

För att få en så stor uppfattning som möjligt om vad lärarna har uppfattat för förändringar skulle det vara intressant att genomföra en studie på lärare över hela landet. Det skulle även vara intressant att undersöka om det förekommer några skillnader beroende på vilket universitet lärarna utbildat sig samt jämföra om lärare i olika åldrar har liknande eller vitt skilda uppfattningar om kursplanens förändringar.

Referenser

- Allert, L., & Bergh, S. (2000). *Idrotten i grundskolan - rapport från riksidrottsförbundet om idrottsutbudet vid millennieskiftet*. Stockholm: Riksidrotts Förbundet
- Annerstedt, C. (2007). *Att (lära sig) vara lärare i idrott och hälsa*. Göteborg: Multicare.
- Annerstedt, C. (2001). Ämnet idrott och hälsa – ett historiskt perspektiv. I: Annerstedt, C., Peitersen, B & Rönholt, H (Red). *Idrottsundervisning ämnet idrott och hälsas didaktik*. (73-110). Göteborg: Multicare.
- Burrows, L. (2010). Push and play every day – New Zealand children´s constructions of health and physical activity. I: O´ Sullivan, M. & MacPhail A. (Red). *Young people´s voices in Physical Education and Youth Sport*.(145- 162). London: Routledge.
- Blom, K. A. (1995). Idrotten i ett internationellt perspektiv från 1920. I: Blom, K. A & Lindroth, J (Red). *Idrottens historia – från antika arenor till modern massrörelse*. (278- 329). Sisu idrottsböcker.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (2:a upplagan). Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Frykman, J. (1998). *Ljusnande framtid! Skola, social mobilitet och kulturell identitet*. Falun: AiT Scandbook
- Grosz, E. (1994). *Volatile Bodies: Toward a Corporeal Feminism*. Indiana Univ. Press, Bloomington.
- Hirdman, Y. (2000). *Att lägga livet tillrätta, Studier i svensk folkhemspolitik*. Carlsson, Stockholm.
- Jönsson, K. (2007). *Idrottsfilosofiska introduktioner. Nio kapitel om idrott och sport, moral och etik, kultur och kritik, kön och genus, politik och ideologi, kropp och teknologi*. Idrottsforum. Org. Malmö.
- Kahn, EB., Ramsey, LT., Brownson, RC., Heath, GW., Howze, EH., & Powell, KE,. (2002).The effectiveness of interventions to increase Physical activity: a systematic review. *Am J Prev Med*, 2002;22, 73-107.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Linde, G. (2006). *Det ska ni veta! En introduktion till läroplansteori* (2:a upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Lindroth, J. (1995). Paradigmskiftet – det moderna idrottslivets grundläggning 1750 - 1850. I: Blom, K. A & Lindroth, J (Red). *Idrottens historia – från antika arenor till modern massrörelse*. (110- 142). Sisu idrottsböcker.

Lindroth, J. (2011). *Idrott under 5000 år*. Stockholm: Sisu idrottsböcker.

Ljunggren, S. (1984). *Idrott i Skola.*, Stockholm.

Lundgren, U. P. (2010). Det livslånga lärandet – att utbilda för ett kunskapssamhälle. I: Lundgren, U. P, Säljö, R & Liberg, C (Red). *Lärande skola bildning – grundbok för lärare*. (99- 131). Stockholm: Natur & Kultur

Lundgren, U. P., & Säljö, R. (2010). Skolans tidiga historia och utveckling. I: Lundgren, U. P, Säljö, R & Liberg, C (Red). *Lärande skola bildning – grundbok för lärare*. (21- 51). Stockholm: Natur & Kultur

Lundgren, P U. (2012). Den svenska läroplansteoretiska forskningen – en personligt hållen reflektion. I: Englund, T, Forsberg, E & Sundberg, D (Red). *Vad räknas som kunskap? Läroplansteoretiska utsikter och inblickar i lärarutbildning och skola*. (39- 61). Stockholm: Liber.

Läkemedelsverket. (2006). *Förebyggande av aterosklerotisk hjärtsjukdom. Behandlingsrekommendationer*. Volym 15; 2006.

Marklund, S. (1984). *Skolan förr och nu 50 år av utveckling*. Stockholm: Liber.

Mattsson, K., & Pettersson, K. (2006). "Fröken Sverige i folkhemmet – ideal svensk kvinnlighet under 50- talet". I: Sandell, K & Mulinari, D (Red.). *Feministiska inventioner. Berättelser från och om en annan värld*. Stockholm: Atlas akademi.

Nordin, A. (2012). Bildningens plats i den svenska läroplanen - några kritiska reflektioner. I: Englund, T, Forsberg, E & Sundberg, D (Red). *Vad räknas som kunskap? Läroplansteoretiska utsikter och inblickar i lärarutbildning och skola*. (179- 198). Stockholm: Liber.

Rapp, S. (2010). Skolans lagar och förordningar – det lagda ramverket. I: Lundgren, U. P, Säljö, R & Liberg, C (Red). *Lärande skola bildning – grundbok för lärare*. (475- 491). Stockholm: Natur & Kultur

Sandahl, B. (2002). Mellan teori och verklighet- Idrottsämnet i grundskolan. *Svensk idrottsforskning*, nr 3, s. 12- 16. Hämtad 2012 – 12 – 03 från: <http://www.gih.se/Documents/CIF/Tidningen/2002/3-2002/SVIF%20023%20web%2072%20sid.pdf>

Sandahl, B. (2004). Idrottsämnet och de materiella förutsättningarna. Hämtad 2012 – 12- 03 från: <http://www.idrottsforum.org/articles/sandahl/sandahl040928.html>

Shilling, C. (1997). The Body and Difference. I Woodward, K (Red.). *Identity and Difference*. Sage in association with the open Univ. London.

Skott, P. (2012). Läroplan i rörelse – i möte mellan nationell utbildningspolitik och kommunal genomförandepraktik. I: Englund, T, Forsberg, E & Sundberg, D (Red). *Vad räknas som kunskap? Läroplansteoretiska utsikter och inblickar i lärarutbildning och skola.* (289- 308). Stockholm: Liber.

Skolinspektionen. (2011). *Litteraturöversikt inför kvalitetsgranskning av Idrott och hälsa i grundskolan.* Hämtat 2012-11-12 från:
<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/idrottgr/kvalgr-idrottgr-littoversikt.pdf>

Skolverket. (2000). *Kursplan Idrott och hälsa.* Hämtad 2012 – 11 – 02 från:
http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/grundskoleutbildning/laroplaner/tidigare-laroplan-och-kursplaner/kursplaner-for-grundskolan-2000/subjectkursinfo.htm?subjectCode=IDH&code=GRGRLAR2000&tos=COMPULSORY_SCHOOL_GR_2000

Skolverket. (2003). Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 Idrott och hälsa. Hämtad 2012 – 11 – 12 från: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1440>

Skolverket. (2010). *Skriftliga omdömen i grundskolans individuella utvecklingsplaner En uppföljning och utvärdering av skolornas arbete ett år efter reformen.* Hämtad 2012 – 12 – 05 från: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2350>

Skolverket. (2011). *Kursplan Idrott och hälsa.* Hämtad 2012 – 11 - 02 från:
<http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/grundskoleutbildning/laroplaner/grundskolan/idrott-och-halsa>

Skolverket a. (2012). Elevers rätt till kunskap och särskilt stöd. Hämtad 2012 – 12 – 05 från:
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.159813!/Menu/article/attachment/R%C3%A4tt%20till%20kunskap%20och%20s%C3%A4rskilt%20st%C3%B6d%2020120612.pdf

Skolverket b. (2012) Grundskoleutbildningen. Hämtad 2012-02-13 från:
<http://www.skolverket.se/kursplaner-och-betyg/2.4123/grundskoleutbildningen-1.12042>

Socialstyrelsen (2005). Folkhälsorapport 2005.

Sollerhed, AC. (2006). *Young today – adult tomorrow! Studies on physical status, physical activity, attitudes, and self-perception in children and adolescents.* Doctoral Dissertation. Malmö: Department of Clinical Science, Family Medicin, Lund University; 2006.

SOU 2007: 28. (2007). *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan- Förslag till nytt mål- och uppföljningssystem, hela dokumentet, SOU 2007:28.* Hämtat 2012-11-20 från:
<http://www.regeringen.se/sb/d/8439/a/81428>

Stukat, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap.* Lund: Studentlitteratur.

Sundblad, B. (2012). Nu klarnar ansvaret för skolan och vi får den läroplan och de kursplaner vi hade behövt 1994. I: Isaksson, C (Red). *Grundskolan 50 år från förskola till folkets skola*. (149- 195). Stockholm: Ekerlids förlag.

Tolvhed, H., & Cardell, D. (2011). *Kulturstudier, kropp och idrott. Perspektiv på fenomen i gränslandet mellan natur och kultur*. Malmö: Malmö Studies in Sport Studies.

Unikum (u.å.). Verktyg för skolan. Hämtad 2012 – 12 – 05 från:
<http://www.unikum.net/tools/>

Wernersson, I. (2010). Om genusordning förr och nu – betydelsen av utbildning. I: Lundgren, U. P, Säljö, R & Liberg, C (Red). *Lärande skola bildning – grundbok för lärare*. (395- 416). Stockholm: Natur & Kultur

Bilaga 1

Lpo 94

Kursplan - Idrott och hälsa

Ämnets syfte och roll i utbildningen

Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för hälsan. Barn och ungdomar behöver därför utveckla kunskaper om hur kroppen fungerar och hur vanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv förhåller sig till fysiskt och psykiskt välbefinnande. Ämnet idrott och hälsa syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan. Under generationer har rörelseaktiviteter och friluftsvksamheter utvecklats. Ämnet ger kunskaper om deras framväxt, erfarenheter av att delta i dem och färdigheter i att bedriva dem. Ämnet skall även väcka nyfikenhet och intresse för nya aktiviteter. Ett grundläggande syfte med ämnet är också att skapa förutsättningar för alla att delta i olika aktiviteter på sina egna villkor, utveckla gemenskap och samarbetsförmåga samt förståelse och respekt för andra.

Fysiska aktiviteter utgör en gemensam nämnare för olika kulturer. Utbildningen i idrott och hälsa ger möjligheter till att stärka gemenskapen mellan barn och ungdomar i ett mångkulturellt och internationellt samhälle.

Mål att sträva mot

Skolan skall i sin undervisning i idrott och hälsa sträva efter att eleven

- utvecklar sin fysiska, psykiska och sociala förmåga samt utvecklar en positiv självbild,
- utvecklar kunskap om vad som främjar hälsa,
- utvecklar en god kroppsuppfattning och kunskaper som gör det möjligt att se, välja och värdera olika former av rörelse ur ett hälsoperspektiv, stimuleras till ett bestående intresse för regelbunden fysisk aktivitet och tar ett ansvar för sin hälsa,
- utvecklar och fördjupar sin rörelseförmåga och lust att röra sig samt stimuleras att ge uttryck för fantasi, känslor och gemenskap,
- utvecklar förmågan att leka, motionera och idrotta på egen hand och tillsammans med andra,
- utvecklar kunskaper att kritiskt bemöta missförhållanden som kan förekomma i samband med olika typer av fysiska aktiviteter samt ges förutsättningar till ett personligt ställningstagande i idrotts- och hälsofrågor,
- utvecklar förmågan att organisera och leda aktiviteter,
- får inblickar i idrottens och friluftslivets historia samt lär känna olika former av lekar, danser och idrottsformer i olika kulturer,
- utvecklar kunskaper om och beredskap för handlande i nöd- och katastrofsituationer både på land, i och vid vatten.

Ämnets karaktär och uppbyggnad

Ämnet idrott och hälsa har ett brett innehåll. Ämnets kärna är idrott, lek och allsidiga rörelser utformade så att alla oavsett fysiska eller andra förutsättningar ska kunna delta, er hålla upplevelser och erfarenheter samt utvecklas på sina egna villkor. Grundläggande är ett hälsoperspektiv som innefattar såväl fysiskt och psykiskt som socialt välbefinnande. Ämnet förmedlar därmed en syn på idrott och hälsa som har betydelse för både uppväxttiden och senare skeden i livet. Ämnet stimulerar och engagerar alla att själva ta ett ansvar för uppläggnin g och genomförande av motion och fysisk träning.

Det föreligger ett starkt samband mellan livsstil, livsmiljö, hälsa och livskvalitet. Ämnet förmedlar därför kunskaper om hur god hälsa och god livs- och arbetsmiljö kan främjas. I ämnet innefattas också utbildning för nödsituationer såsom livräddning och första hjälpen vid olycksfall.

Ämnet står för en helhetssyn på människan, dvs. att kropp, känslor, intellekt och tankar är beroende av varandra, och kan på så sätt medverka till att elevens kroppsuppfattning utvecklas. Ämnet erbjuder möjlighet att i ett naturligt sammanhang diskutera såväl hälsofrågor som etiska frågor som hör ihop med idrott och friluftsliv. Tillsammans med kunskap om de avarter och trender som är knutna till vår tids kroppsövningskultur ger ämnet möjligheter att bl.a. utifrån ett jämställdhetsperspektiv ifrågasätta de idealbilder som sprids via olika medier. I ett etiskt perspektiv ryms också frågor om förståelse för människors olika förutsättningar när det gäller fysiska aktiviteter. Ett kulturellt perspektiv i ämnet speglar såväl egna traditioner och sätt att tänka som synsätt och rörelseuttryck i andra kulturer.

Att utveckla allsidiga rörelseaktiviteter är centralt i ämnet och en allsidig rörelserepertoar kan lägga grund för en aktiv och hälsofrämjande livsstil. En positiv upplevelse av rörelse och rytm är i sin tur en grund för individuella och kollektiva övningar och främjar på så sätt såväl den improvisatoriska och estetiska som den motoriska förmågan. Detta ger möjligheter att utveckla tanke och känsla, rörelse- och idrottsfärdigheter samt träna kondition, styrka och rörlighet.

Ämnet anknyter också till de starka kulturella traditioner som finns i Sverige när det gäller att vistas i naturen. Genom friluftsverksamhet och vistelse i skog och mark får eleverna upplevelser, kunskaper och erfarenheter som kan stimulera ett fortsatt intresse för friluftsliv, natur och miljöfrågor. Ämnet bidrar på så sätt till att väcka engagemang för betydelsen av att skydda och vårda natur och miljö.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det femte skolåret

Eleven skall

- behärska olika motoriska grundformer och utföra rörelser med balans och kroppskontroll samt kunna utföra enkla danser och rörelseuppgifter till musik,
- ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten,
- ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett,
- kunna orientera sig och hitta i närmiljön genom att använda enkla hjälpmedel,
- ha grundläggande kunskaper om friluftsliv samt känna till principerna för allemansrätten,
- känna till något om och kunna ge synpunkter på arbetsmiljön i skolan,
- ha erfarenheter av några vanliga idrottsaktiviteter samt veta något om skaderisker och om hur skador kan undvikas.

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret

Eleven skall

- förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang,
- kunna delta i lek, dans, idrott och andra aktiviteter och kunna utföra lämpliga rörelseuppgifter,
- kunna forma och genomföra aktiviteter för egen motion,
- kunna orientera sig i okända marker genom att använda olika hjälpmedel samt kunna planera och genomföra vistelse i naturen under olika årstider,

- kunna hantera nödsituationer i och vid vatten,
- ha kunskaper i livräddande första hjälp,
- ha kunskaper i vanliga rörelseaktiviteter och hur de kan bedrivas på ett säkert sätt.

Bilaga 2

Lgr 11

Kursplan - Idrott och hälsa

Fysiska aktiviteter och en hälsosam livsstil är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av rörelse och friluftsliv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva senare i livet. Att ha färdigheter i och kunskaper om idrott och hälsa är en tillgång för både individen och samhället.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Genom undervisningen ska eleverna få möta många olika slags aktiviteter. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om vad som påverkar den fysiska förmågan och hur man kan påverka sin hälsa genom hela livet. Eleverna ska även ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor samt ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande.

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Eleverna ska genom undervisningen också utveckla kunskaper om begrepp som beskriver fysiska aktiviteter och ges förutsättningar att ta ställning i frågor som rör idrott, hälsa och livsstil. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra. Undervisningen ska skapa förutsättningar för alla elever att under hela sin skoltid kontinuerligt delta i skolans fysiska aktiviteter och bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga.

Genom undervisningen ska eleverna utveckla förmågan att vistas i utemiljöer och naturen under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Undervisningen ska även bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om risker och säkerhetsfaktorer i samband med fysiska aktiviteter och hur man agerar i nödsituationer.

Genom undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang,
- planera, praktiskt genomföra och värdera idrott och andra fysiska aktiviteter utifrån olika synsätt på hälsa, rörelse och livsstil,
- genomföra och anpassa utevistelser och friluftsliv efter olika förhållanden och miljöer, och
- förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten.

Centralt innehåll

I årskurs 7-9

Rörelse

- Komplexa rörelser i lekar, spel och idrotter, inomhus och utomhus, samt danser och rörelser till musik.
- Styrketräning, konditionsträning, rörlighetsträning och mental träning. Hur dessa aktiviteter påverkar rörelseförmågan och hälsan.
- Traditionella och moderna danser samt rörelse- och träningsprogram till musik.
- Olika samsätt i mag- och ryggsläge.

Hälsa och livsstil

- Att sätta upp mål för fysiska aktiviteter, till exempel förbättring av konditionen.
- Ord och begrepp för och samtal om upplevelser och effekter av olika fysiska aktiviteter och träningsformer.
- Arbetsställningar och belastning till exempel vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, genom till exempel allsidig träning.
- Olika definitioner av hälsa, samband mellan rörelse, kost och hälsa och sambandet mellan beroendeframkallande medel och ohälsa.
- Kroppsideal inom idrotten och i samhället i övrigt. Doping och vilka lagar och regler som reglerar detta.
- Första hjälpen och hjärt- och lungräddning.
- Hur individens val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön.

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera i okända miljöer med hjälp av kartor och andra hjälpmedel för positionering.
- Hur olika friluftslivsaktiviteter kan planeras, organiseras och genomföras.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utevistelse.
- Badvett och säkerhet vid vatten vintertid. Hantering av nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen.

Bilaga 3

Begreppslista

Aristoteles

(384- 322 f. Kr). (Lundgren & Säljö, 2010, s.27)

Aristoteles var filosofen som ansåg att kunskap kan uppnås genom observation. Då observationer är något som kan ske i verkligheten ansåg Aristoteles att det är genom empirin som kunskap uppstår. (Linde, 2000, s. 25)

Betygskalan från Lgr 11

Den nya betygsskalan som infördes i samband med Lgr 11 är sexgradig och består av A-E vilket är de godkända betygen medan ett icke godkänt betecknas med ett F. (Skolverket b, 2012)

Emile

En bok som utkom 1762 och var författad av Jean Jacques Rousseau. Boken behandlade bristande uppfostran och hur detta skulle kunna lösas genom mer lek och kroppsrörelse i det fria. Detta skulle leda till friskar och mer harmoniska pojkar, för de var dessa som skulle uppfostras. (Annerstedt, 2001, s. 73)

Empirisk/ empirism

Filosofen Aristoteles stod för empirismen. Han menade att kunskap är materiell och oberoende av våra sinnen. Enligt Aristoteles är kunskap något som uppstår genom abstraktioner, sammanfattningar och reflektioner. (Linde, 2000, s. 24)

Fysisk kultur

”Detta utgör ett samlingsbegrepp för aktiviteter inom idrottens och fritidens fält som är fokuserade på kroppslig verksamhet i någon mening. Begreppet fysisk kultur kan användas som rubrik för att utforska och påvisa likheter mellan idrott och annan aktivitet. Eller för att förflytta fokus från idrottsarenan och röra sig mot ett jämförande perspektiv i vilket kroppslighet också är av central betydelse” (Tolvhed & Cardell, 2011, s. 11).

IUP

Det huvudsakliga motivet till att införa skriftliga omdömen är att öka tydligheten i informationen om elevens kunskapsutveckling och de insatser som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt. Den ökade tydligheten ska stärka skolornas arbete med uppföljning av elevernas prestationer, främja elevernas resultat och svara mot föräldrarnas behov av information om elevens utveckling. (Skolverket, 2010)

Lgr 11

Läroplanen från 2011.

Lpo 94

Läroplanen från 1994 – 2011.

Läroplansteori

”Läroplansteori som ett fält, där filosofi, idéhistoria, ekonomisk historia, pedagogik och psykologi möts, [...] för att förstå relationerna mellan stat och samhälle” (Englund m.fl., 2012, s. 44).

Platon (427- 347 f. Kr)

Platon var en filosof som la grunden för dagens sätt att se på vetenskap och kunskap. Detta gjorde ha genom att tillsammans med andra filosofer lyssna samt diskutera föreläsningar. Dagens demokratiska diskussioner som ofta förekommer inom politiken härstammar från Platon och hans epok. (Lundgren & Säljö, 2010, s.27)

Rationalism

Filosofen Platon stod för rationalism. Han menade att kunskap är andlig och immateriell. Enligt Platon är kunskap något som uppstår genom rent tänkande. (Linde, 2000, s. 24)

Sokrates

(470- 399 f. Kr)

Sokrates var en filosof som menade att kunskap är något som redan finns inom oss vilket innebär att det inte är något som behöver tillföras utifrån. Dessa kunskaper skulle lockas fram genom att läraren ställde frågor till eleverna. Sokrates menade även att kunskap byggs upp genom dialog samt kritisk reflektion. (Lundgren & Säljö, 2010, s.27)

Unikum

Ett program där bland annat elevomdömen, IUP, mål, uppföljning, reflektion, dialog, bedömning, likabehandling och åtgärdsprogram behandlas. Ett program för både lärare, elev och vårdnadshavare. (Unikum)

ÅP

Åtgärdsprogram är något som rektorn ansvarar för utarbeta om en elev inte når upp till kunskapskraven alternativt om en elev efter utredning är i behov av särskilt stöd. (Skolverket a, 2012)

Bilaga 4

Intervjufrågor

Kort beskrivning om dig själv:

- Kön,
- ämneskombination,
- år inom yrket,
- utbildning

Kan du beskriva hur du ser på ditt uppdrag som lärare idag?

- Har det förändrats?
- På vilket sätt?

Hur anser ni att Lpo94 och Lgr11 skiljer sig åt?

- Innehållsmässigt?
- Strukturmässigt?

Vad ser ni för fördelar med Lgr11 jämfört med Lpo94?

- Innehållsmässigt?
- Strukturmässigt?
- Arbetsmässigt?

Vad ser ni för nackdelar med Lgr11 jämfört med Lpo94?

- Innehållsmässigt?
- Strukturmässigt?
- Arbetsmässigt?

Hur har din undervisning påverkats sen Lgr11 infördes?

- Allmänt
- Konkret exempel